

SZEGEDI KATOLIKUS TUDÓSÍTÓ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL BELVÁROSI PLÉBÁNIA (TEL. 136.)

FŐSZERKESZTŐ VÁRHELYI JÓZSEF P. PRELATUS, PLEBANOS.

MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER.

Szeged ünnepnapjai

Írta: VÁRHELYI JÓZSEF pápai prelátus.

Mindszent havának második felében nagy ünnepségekre készül a város. Hatrendbeli, nem jogcím, hanem parancsoló alkalom szólítja a hívőket az Úr zsámolyához, hogy nagyjelentőségű történelmi évfordulók torlódása és új erőfeszítések bokrétaünnepén szent Ambrus és szent Ágoston hálaénekével köszöntsük a Mindenhatót városunk multját és jövőjét gondviselő kegyelméért.

Az ünnepeket nem szabad félreértetni. A megpróbáltatások napjaiban is fényességet és pompát kér az alkalmak nagyszerűsége, csüggedetlen hit és a messzenéző akarat eredménye. Éreznünk kell, hogy a porbasujtott magyarság örömtüze országhatárokon túl világít, igazunk mellett agitál, ezeresztendő kultúránkat demonstrálja a szebb jövőre felkészülő tettekkészségünket igazolja. Városunk egész történelmének foglalatja az, aminek most ünnepi gyertyát gyújtunk.

Méltó kötelesség, hogy a legnagyobb magyar katolikus város adja meg a záróakkordot szent Imre királyi herceg jubiláris esztendejének hangulatához. A lilomos királyfi, aki az Egyház éneke szerint »*iuvenili flore nitens*«, az ifjuság díszével tündökölve emelkedett az oltár magasságába, a nemzet megfiatalodásának eszményképe, régi erények ébredését tükrözi a jövőbe.

Mellette áll nevelője, a velencei bencés, szent Gellért vértanú, a 900 esztendő csanádi egyházmegye alapítója, akinek ereklyéjét Szeged városa fogja őrizni a híthűségnek új mártírokat teremtő erejével. A mi egyházmegyénk és annak székhelye, Szeged egymaga is 900 esztendő kultúrájának bizonyítékát teríti a történelem asztalára.

Nagy történelmi távlatok így ölelkeznek a félszáz esztendő fogadalom tornyaival és az árvízből való felemelkedésnek harangszava így küld biztató üzenetet mindazoknak, akik fogadalmat tettek szent István király birodalmának visszaszerzésére. A világ tudja rólunk, hogy éhezünk és nélkülözünk, de látnia kell azt is, hogy mindég akad friss vakolat, talán márvány is, himnuszt harsogó orgona, messze bűgő harang-ére a szenvedőket oltalmazó nagy Isten dicsérésére.

Egyetemünk elvándorolt a Szamostól a Tiszáig. Erdély nagy bujdosóját palotasorokkal fogadjuk. A magunk szegénységét is odaáldozzuk a kulturális emelkedés nagy lépcsőzetének felépítésére.

Városrészeket takarítottunk el a diadalmás kultúra útjából, apró emlékeket zúztunk össze, hogy kezdetet adjunk a modern városrendezésnek. Milliók verődtek össze, nem henyélő-tökék, de élő, mozgó energiák nagy úttörésére, új honfoglalásra készen.

E monumentális arányú környezetben ott áll még egy emlék: a XIII. század névtelen templomának csonka tornyán bronz dombormű hirdeti, hogy ebben az országban minden újraépül. Szeged lelkében regeneráló erők élnek és kritikus időben eszaki lendülettel szólnak bele az ország sorsának irányításába.

Az ünneplési alkalmak lajstromát megkoronázza az alföldi katolikus nagygyűlés. Ez a credo, amelyet nem lehet elégszer megismételni, hogy öntudattá erősödjön bennünk a magunk erejének megismerése.

Ünnepeljünk! Alkotóképesseágünk örömeiben alázatos szívvel adjunk hálát a jóságos Istennek, hogy legszomorúbb napjainkban is termékenyenye tette Szeged életét.

Szeged — püspöki székhely

Mint tengeri vihar után a hajóroncsok, úgy sodródtak a trianoni szigetszország szegedi partjaira a kolozsvári egyetem és a csanádi püspöki székhely. Szeged maga is áldozata lett a XX. század nagy történelmi viharának; a forradalmak kőszá légáramlatai kiszárították lelkéből a történelmi távolbalátás képességeit és a maradékmagyarok a materialista életszemlélet lélektelenségével, egykedvűen fogadják a magyar élet folytonosságába átmentett két nagy ajándékot. A benszülöttek műveltsége még zsenge ahoz, hogy felmérje az egyetem kulturális jelentőségét, azok a beszivárgott elemek pedig, akik a közvélemény megnyergetésén hangoskodnak, és kritikával parittyázzák a művelődés fellegetvárát, mert egyelőre kilátástalannak látszik az a törekvésük, hogy szellemét átförmálva a kozmopolita irány számára birtokba vegyék.

Másik nagy vendégünk, az egyházkormányzat hierarchiájában elsőkelő rangot jelentő püspökség szegedi székhelyfoglalásával szemben is tanácstalanul ingadozik a közhangulat. Nem érzi jelentőségét, mert a város lakosságát a történelem még nem nevelte rá, hogy a spirituális hatalom megnyilatkozásait értékelni tudja.

Szeged lakossága öntudatlanul materialista. Építőmateriaában, munkaalkalomban, pénzben, forgalomban méri az intézmények értékét. Alkalmi lelkesedéssel köszönti Klebelsberg Kunó grófban az utalványozó minisztert, akinek munkáját palota-paritásban és fogyasztó alanyok telepítésében méri, közgazdasági és piaci ártértekelésben és nem kulturális vonatkozásban szemlélve az egyetem fejlesztését.

Ugyanilyen anyagias érzékítélet csendje és közönbössége szemléli

a csanádi püspöki székhely szegedi letelepedését is. Püspöki rezidencia, papnevelő szeminárium, Szent Imre kollégium, iparosiskola — paloták és intézetek téglaparításában sűrűsödik az a tekintély, amelynek egykor Szent Gellért »kis székere« történelmi örökkévalóságot tudott teremteni.

A laikusok szemszögéből nézve talán nem is olyan nagy véték, ha a szegedi hívők nem érzik át közvetlenül a püspöki székhely közelségének morális és kánonjogi nagy jelentőségét. A Katolikus Egyház hierarchiája Szent István első királyunk óta akkor is a tekintélytisztület és a fegyelem szilárd alapjain nyugodott, amikor a szegedi kegyúri plebániák a tőlünk távoliesztergomi főegyházmegye kormányzata alatt állottak. A város hitélete egyenes, lineáris fejlődésben tartotta meg folytonosságát a tatárdúlás, a török megszállás idején és a reformáció sem tett kárt egységében. Ezzel szemben az is tény, hogy a város soha sem ambicionálta a püspöki székhely rangját, még akkor sem, amikor a pozsarováci békét (1718) követő időben két püspök, *Nádasdy* László gróf csanádi püspök és *Althann* gróf váci püspök-bíbornok konkurrált *Esterházy* Imre hercegprimással a szegedi plebániák feletti joghatóság birtokbavételéért. *Nádasdy* László gróf csanádi püspök 1719—1724-ig Szegedről kormányozta a török iga alól felszabadult egyházmegyéjét, de ez az átmeneti időszak nem volt elegendő arra, hogy az egyházmegyei joghatóság konzultatív szervei és intézményei, a káptalan és a székeszékhely a városban tartósan meggyökeresedjenek.

Egy menekült püspök a maga egyéni tekintélyével is mindenkor díszes a városnak, udvara *ipso jure* az első kúria, szállása a legmagasabb országos vendégeknek, de a püspöki székhely és benne az egyházi joghatóság területi stabilizálódása kánonjogi kiváltságokkal és kötelezettségekkel jár, így nem csak tekintélyt és pompát áraszt, hanem a várost egyházkormányzati szervek középpontjává teszi. Egyelőre csak 5 esperesi kerület, 40 plebánia és egynegyedmillió hívő lélek esik Szent Gellért főpásztor-utódjának egyházi joghatósága alá, de már ez a csonka ország-rész is jelentős gravitációs területet jelent Szeged számára.

A Szegeden székelő csanádi püspök a maga spirituális hatalmának, joghatóságának teljességében, de a székhelyhez simuló berendezkedés szervező-stádiumában, népiesen szólva külsőségeiben még nem tudja demonstrálni a kevésbé iskolázottak számára a rangjához mért pompát és hatalmat.

A közeli jövő problémája lesz a Fogadalmi — jelenleg városi-kegyúri plebánia — templom átminősítése székesegyházzá. Kibontakozott már az állványerdőből a püspöki rezidencia, a papnevelő-szeminárium, a Szent Imre-kollégium. Hiányzik a csonkaegyházmegye főpásztorának állandó tanácsadó-testülete, a *capitulum*, a káptalan és ennek hiánya nagy teherfölötletet jelent a főpásztor apostoli tevékenységében.

Akik az ország területi integritásának alapján állunk és a *quieta non movere* elvét Szent István királyunk értelmezése szerint valljuk, azok számára vendég a csanádi püspök városunkban, de Szent Gellért széke, amely *sub specie aeternitatis*, az örökkévalóság jegyében

őrzi a nagy király egyházatkormányzó bölcsességét a vendégség fényében kell úsznia, hogy a vértanú hitének szilárdságát sugározza a magyar Golgota minden stációján, — így Szegeden is.

PUSKAS JENŐ.

Ernszt Sándor népjóléti és munkaügyi miniszter

Vass József elhunytá alkalmával ki jöhetett volna helyébe, hogy méltóképen továbbvigye nagyszerű szociális intézményekben kimagaszló eszméinek realizálását, mint Ernszt Sándor pápai protonotárius, prelátus kanonok, ki életének javarészét a katolikus politika küzdőterén harcolta végig. Egy percig sem volt kétséges, hogy a pap-miniszternek utóda csak a magas egyházi méltóságot viselő, bátor és soha meg nem alkuvó politikai vezér lehet. Ernszt Sándor puritán jellemű, nagy tehetségű és éles látókörű politikus, ki 30 évi politikai pályáján csak egyet hangoztatott: *»emelni kell a magyarnépet«*. Ujságírói, irodalmi, katolikus népszövetségi, parlamenti beszédeiben egy percre sem feledkezett meg az alsóbb néprétegekről, melynek zászlaját, amióta csak kezébe vette, sok politikai fázison keresztül becsülettel és szívós makacssággal erősen tartotta. Ernszt Sándor a Zichy Nándor grófok és a Molnár Jánosok kurucvérű utóda. Politikai gyökere még mindig a régi harcos néppárt talajából szívja az erőt és az eszméket. Katolikus politikusaink közül nincs még egy, ki oly éber figyelemmel kísérné a Nyugaton, különösen Németország és Ausztriában végbemenő nagy politikai szociális, kulturális és gazdasági harcokat, mint ő. Nem hiába járta be sokszor a Rajna vidékét. Lelke, melyet a nemzet felé mutat, olyan, mint az égbemeredő kölni dóm csúcsos tornyai. Őt nem keresték soká, hogy a miniszteri székbe ültessék, mert rátaláltak azonnal, mihelyt Vass miniszter kidőlt az élők sorából. A legteltesebb bizalommal nézünk fel az új miniszterre, aki, ha keveset ígér is, de mindent meg fog tenni az ő aggódva szeretett népéért, a szegény munkásokért.

Énekek rendje:

Október hó 19-én.

Kegyes szemmel nézz reánk
Szent Imre herceg
Leborulva áldunk
Oh dicsőséges, oh ékességes

November hó 1.

Szent buzgalom vonz minket
Ez nagy Szentség valóban
Ah hol vagy magyarok

November hó 3.

Adj irgalmat, adj nyugalmat

Üdvözlégy Oltáriszentség

Ments meg engem uram

November hó 9.

Bemegyek szent templomodba

Zálogát adtad oh Jézus

Nagyasszonyunk, hazánk reménye

November hó 16.

Kegyességgel hívsz oh Jézus.

Imádunk szent ostya

Égi szűz virág

A kilencszáz éves csanádi egyházmegye

Dr. TIHANYI BÉLA e Sch. P.*

A kilencszáz éves csanádi egyházmegye jubilál. Az emlékezésből részt kér a szegedi Dugonics Társaság is. Méltán teszi ezt. Nem azért, mert ma Szeged az egyházmegye székhelye — hiszen egy irodalmi társaság felülemelkedik a lokálpatriotizmus szempontjain. Még csak azért sem, mert egy egyházmegye ünnepel — az irodalmi társaságoknak egészen érthetően mások az évfordulói. És ha mi mégis az emlékezők sorába állunk, tesszük ezt azért, mert a Dugonics Társaságnak igenis van köze a nyugati civilizációhoz, van köze a magyar sorshoz. Már pedig a csanádi egyházmegye a Duna és a Maros közötti nyugati művelődésnek a megteremtője, kilencszáz éven keresztül annak lankadatlan buzgósgágú művelője és a magyar sors minden rezdülésének legrésztevevőbb osztályosa.

Első szent királyunk már túl volt uralkodásának delelőjén, amikor a csanádi egyházmegye mai területén: a Kőrös és a Maros vonalától az Aldunáig, a Tiszától Erdély nyugati határszéleig még mindig Ajtony hatalmas főúr, azon nemzetségfők egyike tartotta kezében az uralmat, akik nem hajtottak István szavára, akiknek nem kellett István programja, annál kevésbbé Istvánnak keresztény, nyugati koncepciójú királysága. A keresztiséget is a bizánci egyház kezéből vette, de kereszténysége alig volt, több a pusztá névnel. Székhelyén, Marosvárosában monostort építtetett ugyan Keresztelő szt. János tiszteletére, de maga pogány életet élt. Birodalmának határain befűl biztos menedékre találtak első szent királyunk sujtó keze elől menekülő pogány táltosok is és Ázsiából magukkal hozott, éjjente fel-felhangzó áldozati énekeik bűntetlenül beleszendülhettek Szent János monostor görög barátainak Krisztust üdicsérő zsolozsmáiba és himnuszaiba. Ekként István királyunk negyven éves uralkodásának utolsó decenniumát kezdte már, de hatalma, az ország egységeért való szívós küzdelme, a nyugati kereszténységért való apostoli buzgalma Ajtony határainál megtorpant és megálíni kényszerült: volt egy egész országrész, amely a honfoglalás jogán magyar terület volt, de amelynek ura Bizánc felé kacsingatott, egy egész országrész, amelyet István, királyi jogán eljegyzett ugyan a nyugattal, de amely felé Bizánc nyugatigató kövesedő karjait, egy nagy országrész, amely felett ott terjengett még az ázsiai pogányság anakronizmusa.

Ugyanennek a pogányságnak a szeretete és a kereszténységtől való irtózás hajtottta Csanádot, Szent István rokonát is Ajtony udvarába. Seregestől, vitézeivel, harci ménjeivel együtt jött. Eleinte meg is becsülték, vezérré is lőn, de azután István kémjének néztek. Végre a gyanú életére tört és visszakergette a megbocsátani tudó Istvánhoz. Szent királyunk a megtérő Csanádban felismerte azt a férfiút, aki vitézségével, de Ajtony udvarában szerzett tapasztalataival is alkalmas arra, hogy leszámoljon Ajtonnyal. A küzdelemből Csanád került ki győztesen: Ajtony nemesak uralmát, hanem életét is veszítette. Ezzel az államegység megteremtetett, de azon túl az alig megkeresztelt magyar, a nyugati művelődés zászlaját az Alduna vonaláig is vitte. Ez mindenesetre: Szent István uralkodói kvalitásai és a magyarnak katonai erényei tették, de, hogy azután ez a területrészt hozzántott az ország testéhez, hogy ez az országrész nemsokára nyugati kultúrával telített meg, hogy az Aldunán túlra viszszeriadt Bizánc és Balkán a jövőben már csak lopva, vagy alakoskodó vendégjog címen, vagy pedig erőszakkal, de sohasem a szívek meghódításával lépte át ezt a vo-

* Elmondta a szegedi Dugonics Társaság 1930. év májusi felolvasó ülésén.

nalat, hogy elhallgattak a pogány áldozati énekek és nem ingerelték tovább a kereszténnyé vált Európát, hogy Walter mester kórusában felujjongó magyar szív és magyar ajak Krisztus-énekre gyújtva Európa népeinek jubilálva hirdette: Nyugat kapuján új testvér, az ázsiai magyar lépett át — ez a most ünneplő csanádi egyházmegyének az érdeme. Önkéntelenül ajkunkra tölul a kérdés, vajjon kik állottak ezen érdemekben gazdag egyházmegyének a bölcsőjénél? Hát első királyunk és a velencei Szent György-monostor bencésapátja, Sagredo Gellért, Szent Imre nevelője, az egyházmegye első püspöke.

Gellértet, ezt az idegen férfiút a Gondviselés hozta hozzánk. A szent földre, Betlehembe indult, de nem Jaffában kötött ki, hanem a magyar király udvarába sodorta az Úr végzése. Felnevelte az első magyar trónörököszt és amikor Csanád harcosai úrrá lettek Ajtony seregein, Szent Istvánt Marosvárosba küldte, hogy foglalja el azt a püspöki széket, melyet első találkozásjukon, a székesfehérvári törvénytapon, Nagyboldogasszony napján ajánlott fel a jövevénynek: »Jó ember hagyj fel jeruzsálemi utaddal s maradj velünk, hogy jól legyen dolgod. Hirdesd inkább itt az igét az én népemnek, erősítsd a hívőket, térítsd a hitetleneket, öntözd az újdon ültetvényt, hatalmat adok neked, hogy országomban az igét hirdesd, s adok kalauzokat, kik éjjel-nappal neked szolgálnak. Te csak a szádat nyisd meg s hintsd a nép szívébe az élet magvát... Ne akarj menni Jeruzsálembe, mert nem is eresztelek el. Ime ma neked adám a marosvári püspökséget«. Ezt a régi örökségét most végre elfoglalhatta a szent férfiú és kezdetét vehette a püspökség megszervezése.

A birtokbavétel 1030 körül történt a céltudatos szervezés munkája pedig még igénybe vett tíz hosszú esztendő. Mi töltötte ki ezt az évtizedet? Mindenekelőtt az apostolok munkája. A szent idegen hirdette az igét, Krisztus evangéliumát, nem a nyelvünkön, hisz nem tudott magyarul, de a meggyőződés ereje ott izzott orcáján és a szívből jött szaván. Nem sok dolga akadt a tolmácsnak. A kevésbeszédű ázsiai magyaroknak nem sok szóra volt szüksége, a szeme többet látott meg és így füle kevesebbel is megelégedett és mégis érteni kezdte a Krisztust. A legenda híradása szerint néha százával is jöttek messzi földről szekereken a szentéletű püspök csanádi baptisztériumába, hogy kezéből felvehessék a keresztség szentségét. Akik el nem jöttek hozzá, azokhoz ő ment el, és egyre fogyott a pogány és több lett a Krisztushívő. Marosvár Ker. Szent János monostorában is nagy változás történt. Eltűntek az ikonosztáz merev szentjei zöld egükkal és kék földjükkel, arany, ezüst, háttérükkel, de velük együtt kivonult onnan a bizánci lélek is, a hosszú, véget nem érő liturgiák, szemlélődő spekulációk és helyüket elfoglalta a keresztségűtől meg nem esedett, megszentelt antik világ gyakorlatias fele: a Nyugat. Újla'ta barátok vonultak be Szent János monostorába, Gellért rendjéből valók, akiknek jelszava: »Ora et labora, imádkozzál és dolgozzál«, egy egészen új világot teremtett itten. Mit jelentett ez a változás? A hozzá nem értő, vagy a multat sanda szemmel mérő a legjobb esetben másképen imádkozó emberek megjelenését regisztrálná, de a történelem mást mond. Azt mondja, hogy itt is megjelentek a nyugati művelődésnek a pionérai, immár egy fél-ezredéven át ennek a művelődésnek úgyszólván kizárólagos cízellái: a bencések. Ez jelentett itt kultúrát. Mindenesetre elsősorban Krisztusnak a kultúráját vallást, kereszténységet, de jelentett erkölcsöt, új erkölcsöt, amely különbözött az ázsiaitól. Ennek az új erkölcsnek, Krisztus vallásának, Gellért tűzhelyet alapított, melynek gondolói, káptalanjainak kanonokjai lettek és őrállói messzi-messzi földre szétküldött első hét buzgó főesperese. Az ora et labora nemzetiségének ideköltözése hozott tehát vallás-erkölcsi kultúrát, de nemcsak azt, hanem szellemi kultúrát is. Ilyen szellemi kultúrát.

— hisz megnyílt az első iskola: Walter mester iskolája. A magyar, aki eddig csak lovat, kardot akart ismerni, eljött messzi vidékről Marosvárra, hogy megtanuljon olvasni, írni, énekelni. Ő, ne gondoljuk azt, hogy soknak kellett a betű, de mégis már akadtak, akiknek kellett és megtörténhettek a Duna és a Maros közti magyar szellemi művelődés első kapavágásai. Hatalmas egyetem itt, és utolsó falusi iskola itt, bármi legyen a felírástok és bárki legyen a gazdátok, jöjjetek mind, mind kivétel nélkül ünnepelni, mert ősanyátok, a csanádi egyházmegye jubilál! De Gellért munkásainak útját nemcsak a betűvetés mesterségének a terjedése jelezte, hanem sátrak helyett házak, paloták, székesegyházak. Az ázsiai magyar püspökének, Gellértnek csak hamar felépítette székesegyházát és emelt kőből való paloták, úgy ahogy azt a jámbor barátok megmutatták neki. Marosvár környékén nem volt kő, hát elmentek oda, ahol volt bővében: Erdélybe. Egyik historikusunk, Borovszky S. mondja: Itt nem is kellett fáradságos kőfejtéssel vesződni; Erdély földje tele volt réges-régi kővekkel, szerteszét heverték az utak mentén, a völgyekben, némelyiken még holmi ákom-bákom is volt, csak össze kellett őket szedni s hajóra rakva Marosvárosába szállítani. Úgy is lett és csakhamar elkészültek a közszállításra berendezett erős fabarkák és elindultak azon az úton, amelyen hozták a sót, Erdély gazdátlan tájaira, hol Hunyad vármegyében, Gyulafehérvár vidékén s még fentebb is, a Maros völgyében, száz és száz ember fejtette szét az ismeretlen, ennél fogva semmire sem becsült romokat s rakta hajóra az ingyen szerzett építőanyagot. A megterhelt hajókon a Maros vize szépen leüszttatta Marosvár alá, hol az építőmesterek minden kőnek kijelölték a maga helyét. Ezen a módon kerültek a római légiók téglái a hunyadmegyei Várhely, a római Sarmisegetusa felíratos kővei Marosvárosába s keltik a mai kor emberében azt a téves hitet, mintha a város a rómaiak korában épült volna». Így beszél a történész, mi pedig megértjük szavából, hogy a mi jubilánsunk kilencszáz évvel ezelőtt megfogta a Duna—Maros közti magyar kezét, kivette a nemeszátorból, megtanította építkezni, székesegyházakat, palotákat emelni, másszóval nemcsak rávezette arra, hogyan kell az időjárás viszontagságával szemben határozottabban védekezni, hanem lassan-lassan nyitogatta szemét a művészi szép meglátására is.

De lehet, hogy manapság a kenyérért folytatott elkeseredett küszködések között az eszmények iránt megfogytakozott az érzékünk és vajmi nehezen tudjuk értékelni az eszmények szolgálatában végzett munkát — hát egyházmegyénk új világot teremtett itt ezen a tájékon az anyagi kultúrában is. Mig nem látott egyebet a magyar, mint a legelőnek istenadta fűvét, a patak halát és az erdőség vadját — állandó letelepülésre, a föld állandó művelésére mi sem csábíthatta. De amióta káptalanok, püspöki területek, monostorok viszonyokhoz mérten valóságos mintagazdaságokkal meggyőzték arról, hogy az áldott anyaföld, ha megmunkálják, állandóan ontja magából az életet, kezdett hozzánőni a rőghöz, minden ősvény, minden bokor, minden fa kedves ismerőssé vált, melyet fáj elhagyni, amelyhez édes visszatérni. Ekként a nyugati művelődésű csanádi egyházmegye a Duna—Maros közti ősmagyart segítette szabadulni a nomád élettől, fölébresztette benne lassan-lassan a szülőföldnek édes szeretelmét és az életet oltó kardot gyöngéd anyaként, észrevétlenül életetadó sarlóvá görbítette. Szőreg, Csanád, Bules, Oroszlámos, Pankota, Egres, Arad, Itebe, Ajton; Kanizsa; Tömpös. Kemecse, Kenéz, Hodos, Sasvár mind megannyi gazdasági akadémiaja a középkori magyar életnek. És hogyha még igen hosszú időközön keresztül őseink újra meg újra harci ménekre is kaptak, a harci zaj elültével csak visszatértek a föld szeretetéhez, melyhez kedvet ezek a szent, csendes helyek sugároztak ki magukból szüntelenül, ellenállhatatlanul.

Am a csanád egyházmegyét nemcsak azért kell ünnepelnünk, mert területén szellemi és anyagi kultúrát teremtetett, hanem emlékezzünk róla azért is, mert megszületése óta a magyar mult minden változatát, örömét, fájdalmát, dicsőségét, gyászát egyaránt átélte. Belső válságokért, csak úgy, mint kívülről jövő megrázkódtatásokért véreledőzött. Amikor Szent István után méltatlan királyok szerencsétlen sáfárkodása az országot német hűbérjáromba juttatta, őseink közül sokan — mindenért az idegen vallást okolva — visszatértek pogány hitre, a táltosok pedig a keresztény vallás papjainak a kiirtására tüzeltek. És bár talán senki olyan keményen el nem ítélte Péter és Aba Sámuel garázdálkodását, mint Csanád első püspöke, mégis Gellért lett a magyarság ezen rettenetes válságának első vértanúja. Ezóta nem volt a magyar multnak olyan rezdülése, mely a csanádi egyházmegyét ne érintette volna. Lehetetlen fájó, de egyben felemelő meghatódás nélkül végigkísérni bujdosásában, majd az újjáépítés munkájában a tatárjárás csanádi püspökét, a Lád nemzetségéből való Bulcsut. Nem állhatunk meg csodálat nélkül I. Antal imponáló egyénisége előtt, aki az Árpádház kihalásakor a magyar öncélúságért és szabad önrendelkezésért szembeszállt a római kuriával és tette ezt élete végéig. VIII. Bonifác jubileumi évének szívből örült, elzarándokolt Rómába, de a helyesnek vélt önálló magyar politikából nem engedett sem azelőtt az egyre-másra jövő pápai parancsokra, sem akkor a jubileumi öröm közepette, sem később, amikor halála évében politikai magatartásáért V. Kelemen ad audiendum verbum hívta. Azután ne sirassuk meg az 1514. évi parasztlázadás püspöki áldozatát, a Csák nemzetségéből való derék és hazafias Miklós püspököt, akit Dózsa önző és nemtelen bosszúállásból — nem törődve főpapi mivoltával — karóba húzatott? Ne ejtsen könnyet a magyar szem Csaholy Ferencért, ugyancsak csanádi püspökért, aki Mohácsnál valóban, mint hazánk egyik díszé és virága hullott el? És Mohács után, amikor a kettős királyválasztás szerencsétlen következményeképpen a török egyre nagyobb területeket szakított le a magyar királyságból, a csanádi egyházmegyére is a legsúlyosabb megpróbáltatás szakadt, 1537 óta voltaképpen püspöke nem volt, jobbára másutt élő kanonokok kapták meg a címet, úgyhogy, amikor 1551-ben a török Csanád városát elfoglalta, az egyházi szervezet bomlása már régen folyamatban volt. Az elfoglalás évében még a káptalan is elmenekült, nyomában egyre-másra pusztultak a monostorok, sőt a plebániák is. És eljött az idő, mikor a Nyugatot a csanádi egyházmegye területén már csak néhány ferences, majd jezsuita miszisionárius képviselte. Szomorú idők voltak ezek, és tartottak addig, míg tartott a török iga. Amikor keztek hullani a török bilincsek az ország testéről, az egyházmegye újjászervezése is megindult, főképen Dolny és Nádasdy püspökök alatt. Erre az időre esik, hogy az egyházmegye székhelye Szeged volt. (1719—1733). Az egész egyházmegye területe ugyanis nem került mindjárt vissza Szent István koronájához és az u. n. temesi bánságot csak későbbi Mária Terézia igazság- és nemzetszeretete csatolta vissza az országhoz. A szabadságharc leveretése után pedig újra kisértett a temesi bánság lidérce és az egyházmegyék újabb, súlyosabb válságoktól csak az apostoli lelkületű főpapjai, Csajághy és Bonnaz mentették meg. A kiegyezés utáni békés időszak tele volt ígéretes fejlődéssel, de mint sok mindennek, ennek is véget vetett a világháború. És ma, bár egyházmegyénk kilencszáz éves munkásságra tekintve üli jubileumát, ünneplése mégis tele van fájdalommal s gyász, fájdalom, megalázottság, mint annyi másszor a magyar századok folyamán, ma is egybeesik a nemzet gyászával, fájdalmával és megalázottságával. Krisztus csanádi aklába ismét farkasok törtek: bár a nyáj nem széledt széjjel, de megoszlott. A pásztor szembeszállt juhaiért a farkasokkal és mert életét nem vehették — azt már mégsem bírta el Európa lelki

ismerete — elvették tőle juhainak nagy részét és ő itt áll csonka egyházmegyéjével, mint mi valamennyien itt állunk Csonkamagyarországunkkal. De ha mindenha reprezentálta a csanádi egyházmegye a magyar sorsot, úgy tekintünk most a Templomtér felé. Ott áll sudáru a püspök második Gellértként Nagymagyarország apostol ikirályától kapott csonkítatlan és töretlen pásztorbotjával és épít magának hajlékot, szerez magának székesegyházat, emel iskolát, keresi Walter, Henrik, Fülöp, Konrád mesterek utódjait. Minden jel arra mutat, hogy itt feltámadásra készülnek — hát lesz feltámadás másutt is. A kilencszáz éves egyházmegye jubileuma ezt hirdeti.

A Fogadalmi templom orgonája

Az európai orgonaépítőművészetben az idők folyamán két főirányzat fejlődött ki, a német és a francia, melyek párhuzamosan haladtak egymás mellett. A franciák mindmáig gondosan megőrizték a klasszikus hagyományokat, a németek azonban a 19. század hatalmas technikai fejlődése által elragadtatva, átadták magukat a találmányok özönének és tárt karokkal fogadták azt a számtalan lehetőséget, amit a mindinkább fejlődő technika ezen a téren feltárt. Ezáltal a német orgonaépítőművészet gyáriparrá sülyedt le, ami művészi szempontból nagy károkat okozott. A 20. század elején a németek is felismerték ezt és először a »konzervatív« franciákat akarták utánózni, majd a saját multjukba visszatekintve, a klasszikus német orgonaépítőművészet renaissanceát sürgették. A szélsőségesek a szó szoros értelmében visszatértek a német orgonaépítőművészet klasszikus korának hangszeréhez; mások, akik nem akartak lemondani az újabb fejlődés eredményeiről, a modern orgona hívei maradtak ugyan, de a renaissance-mozgalom hatása alatt a klasszikus korból vett játékokkal egészítették ki a modern orgonát és így vélték kielégítően megoldani a kérdést.

Mindezt előre kellett bocsátanunk; hogy olvasóink megértsék, milyen válságos, vajudó időkben jutott Geyer József professzornak, a kiváló orgonalógusnak a szép, de nagyon nehéz és felelősségteljes feladat, hogy az elkészült fogadalmi templom számára egy hatalmas, abszolút művészi értékű orgonát tervezzen.

Geyer professzor nagyszerűen oldotta meg a reá bízott súlyos feladatot és olyan értékes, művészi orgonát állított a fogadalmi templomba, mely ma egyedülálló az egész világon és már is magára vonta a külföld legnagyobb szaktekintélyeinek érdeklődését és figyelmét. Ez nem egyedül a hangszer nagyságának tudható be, habár ez az orgona már magában véve ezért is méltán megérdemli a nagyvilág érdeklődését, mert már is 101 hangzó játéka van, teljes elkészülte után meg 166 játékkal Európa második legnagyobb templomorgonája lesz. Ennek az orgonának a világhírét nagysága mellett elsősorban a művészi értéke adja meg.

Az orgona tervezésénél Geyer professzor egészen eredeti, új úton indult el, s ezzel egyuttal új irányzatot teremtett az orgonatervezés terén. Geyer ugyanis az orgonaépítéssel aranykorának hangszerét vette alapul, de nem vetette el a maga egészében a későbbi fejlődés eredmé-

nyeit sem, hanem gondosan kiválasztotta azt, ami művészi szempontból értékes és ezt is felhasználta a szegedi orgona megalkotásánál.

Az orgonának ma 101 hangzó játéka van nyolc műre elosztva, melyek az öt manuálon és pedálón a következőképpen nyertek elhelyezést: I. manuál: Pozitívum, II. manuál: Főmű, III. manuál: Redőnymű, IV. manuál: Mellmű (Brustwerk), az V. manuálon a Bombardemű, Szólómű és a kupolában elhelyezett Távumű játécai szólaltathatók meg, végül a pedálbillentyűzethez tartozó játékok összessége alkotja a Pedálművet.

Ez a 101 játéku orgona még két művel fog gazdagodni. A templom szentélyében egy karorgona lesz felállítva, azonkívül még egy kriptarorgonát is beépítenek (»De profundis-mű«). Az orgona nagy, központi játszóasztaláról természetesen ezek a művek is megszólaltathatók lesznek, azonkívül a távmű, a karorgona és a kriptarorgona külön játszóasztalokat is kapnak.

Mivel Geyer a klasszikus kor orgonájából indult ki, sok szép fuvolajátékot, fődöttet és principált diszponált az orgonába, viszont a fontos jellegű játékokból (Gambák, stb.) kevesebbet vett fel. A legtöbb nyelvjáték szintén a klasszikus orgonából van véve. Ezeknek együttesét jól egészítik ki az újabbkori nyelvek. Bőségesen jutottak az orgonába aliquot- és vegyes-játékok is, melyekben minden egyes mű gazdag.

Túlmennénk ennek a cikknek a keretein, ha külön akarnók az egyes játékokat ismertetni, azért csak általánosságban említjük meg, hogy minden egyes játék hangszíne és hangerőssége ideális és tökéletesen kiegyenlített. A legtöbb játék kiválóan alkalmas szólócélokra is, amellet a játékok igen jól vegyülnek. Az egyes művek tuttija nagyon jól hangzik és minden műnek megvan a maga sajátos, egyéni jellege. Egy játék sines kimondottan erősen intonálva, mégis az egész orgona tuttija hatalmas, erőteljes és fényes, csillogó. A magas szélnyomással táplált szólómű a tutti orgona hangját még erőteljesebbé, fenségesebbé teszi.

Az orgona összes játécai masculin és feminin csoportra vannak osztva. A két csoport külön-külön és együtt is használható, miáltal új lehetőségek tárulnak fel regisztráció szempontjából.

A kézíregiszterek mellett háromsoros szabad kombináció van az orgonán. Ez a berendezés igen fontos célt szolgál. Az átregisztrálás ugyanis, főleg nagy orgonáknál, igen sokszor sok időt venne igénybe, míg a játész az addig használt regisztereket mind elzárná és újakat nyitna, arra pedig nincs a játszonak mindig ideje, hogy ezt játék közben ilyen módon eszközölje. A szabad kombináció lehetővé teszi ezt. Minden regiszter mellett egy kis gomb vagy fogantyú van, melyekkel éppen úgy lehet egy kívánt hangszintet összeállítani, mint a kézíregiszterekkel. Ez az összeállítás azonban nem lép azonnal működésbe, csak egy gomb, vagy lábemelyű benyomására, mely a szabad kombinációt bevezeti. Ha most minden regiszter mellett két vagy három ilyen kis kombinációgomb van, akkor két vagy három hangszint tud a játész előre beállítani, melyeket aztán a megfelelő helyen egy gomb vagy lábemelyű lenyomásával egy szempillantás alatt beléptethet. A németek a szabad kombinációt úgy építik, hogy minden sornak csak egy bevezetőgombja van, mely a szabad kombinációt az egész orgonára kihatólag hozza be

és a kézíregisztrációt automatikusan hatályon kívül helyezi, kiváltja. A franciák ezzel szemben minden billentyűzet számára külön kombinációbevezető lábemelytűt építenek, ami a regisztráció szempontjából igen előnyös, mert egy sor kombinációnak többoldalú kihasználását teszi lehetővé, s ezáltal kevesebb sor kombináció válik szükségessé. A franciák többnyire két sor ilyen »osztott« kombinációt építenek orgonáikba, mely két sor közül az első additive hozzájön a kézíregisztrációhoz, a másik pedig úgy a kézíregisztrációt, mint az első sor szabadkombinációt kiváltja.

Geyer professzor igen ügyesen oldotta meg a szabad kombinációk kérdését is a szegedi orgonán. Három sor szabadkombináció van ezen az orgonán. Mindhárom sor bevezethető billentyűzetenként, de bevezethető az egész orgonára kihatólag is egy lábemelytűvel. Bármelyik sort lehet használni mint additív, a kézíregisztrációt kiegészítő kombinációt, de mindegyik sort a kézíregisztrációt kiváltólag is lehet alkalmazni. Ezt Geyer egy nyomógombról oldotta meg, melynek neve »Kézíregisztrációrögzítő a szabadkombináció számára«. Ha ez a gomb be van nyomva, akkor a kézíregisztráció rögzítve van, tehát érvényben marad akkor is, ha a kombinációkat bevezetjük. Ha a gomb nincs benyomva, akkor a beléptetett szabadkombináció a kézíregisztrációt automatikusan kiváltja, hatályon kívül helyezi.

A játszóasztal berendezése példásan egyszerű és áttekinthető, ami nem értékelhető eléggé. Érthető ugyanis, hogy egy ilyen hatalmas hangszernak a játszóasztalán a sok regiszter mellett számos játszótechnikai segédesszkozt kellett elhelyezni. Nem volt könnyű feladat ezt oly módon eszközölni, hogy minden játszótechnikai segítő a legmegfelelőbb helyre kerüljön, s amelletts célszerűen és áttekinthetően legyenek a segítők csoportosítva. A szegedi orgonán ez a probléma is kitűnő megoldást nyert.

A pedálhoz és első négy manuálhoz tartozó regiszterek a manuálok két oldalán vannak elhelyezve. Az V. manuálhoz tartozó regiszterek az V. manuál felett, a hengermutatótól jobbra és balra nyertek elhelyezést. A »Tremolo«-k és oktávkopulák a megfelelő manuálok regiszterei mellett vannak. A többi játszótechnikai segítő részben az első manuál alatt nyomógombok, részben a pedálbillentyűzet felett lábemelytűk alakjában nyert elhelyezést. Az első manuál alatt 7 nyomógomb van: Normálkopulák, Kopulák hengerben el, Kézíregisztráció hengerben el, Henger el, Nyelvek el, Kézíregisztrációrögzítő a szabadkombináció számára és Generáltutti. A pedál felett középen van a henger, (melynek forgatásával hangerősségi sorrendben kapcsolódnak be, illetve visszaforgatásnál ki az orgona összes játéakai) azonkívül a III. manuál és a távmű redőnyei. Lábemelytűk a jobboldalon: A szabadkombináció három sorának bevezetői, továbbá kombinációvezetők az egyes manuálok, a pedál és az egész orgona számára és egy Tutti lábemelytű. A baloldalon vannak az összes kopulák, a masculin, feminin csoport és a szűrőmű bevezetői és két kiváltó: Man 16 el és Ped 16 el.

Evvel a játszóasztallal is új típust teremtett Geyer, mely az ellentétes irányzatok előnyeit egyesíti, melyen minden művész megtalálja a maga megszokott eszközeit, a legcélszerűbb elrendezésben.

A billentyűk mérete és járása a lehető legjobb. A játszás elektromos szelepnnyitással történik; a szerkezet olyan tökéletes, hogy egy zongorától sem lehet jobb precíziót és repetálóképességet kívánni. A szükséges szelet elektrómotorokkal hajtott szélpörgettyűk szolgáltatják, (az összes művekhez összesen *hat* darab) melyek közül az egyik öt lóerős.

A szegedi fogadalmi templom orgonája úgy nagyságát, mint művészi értékét tekintve, diszpozíció, intonáció, játszóasztalberendezés és technikai kivitel szempontjából is egyedülálló és méltán megérdemli világhírét. Minden dicséretet és elismerést megérdemel *Geyer József* professzor, az orgona művészi tervezője és a pécsi *Angster-cég*, mely önmagát múlta felül, mikor ezt a hatalmas hangszer Geyer művészi intencióinak megfelelően ilyen tökéletesen megépítette. Örök hála illeti dr. *Klebelsberg Kunó* gróf kultuszminiszter úr Öccellenciáját, Szeged várost, az egyházközséget és mindazokat, akiknek támogatása és áldozatkészsége ennek a nagyszerű alkotásnak létrejöttét lehetővé tette.

Antos Kálmán

Imádkozom

*Vihar ha szánt a lelkem ugarán,
s zokogva összerogynak terveim,
kitépi szárnyát galamb-vágvyaimnak
és a romokra száll a múlás-felhő, -
a síró csendben térdre borulok
ostort fogok és úgy imádkozom.*

*És gondolk a messze elmenőkre,
a magvetőkre, örök-virrasztókra,
akik az úton ételt nem keresnek
s az ostor alá tartják puha testük.
Nyomukban sarjad élethordó termés,
űjyükra hull az élet szent esője...
... most áldás az ostor s áldás az imádság.*

*Imádkozom, ha nem versz, a verésért,
nem akarom, hogy kő legyen a hátam.
Imádkozom, ha sujtasz, az erőért,
a gög kiált a feregben, ha sujtod.
Imádkozom az utak vándorával,
mert visszatérni sokszor akarok.
Imádkozom a méceses olajáért,
mert sokszor néma alvók közt vagyok.
Imádkozom a nagyok erejéért...
Imádkozom, mert gyermeked vagyok.*

Várkövi Elemér †

A Fogadalmi templom felszentelési ünnepségeinek részletes programja:

Általános tájékoztató

Szent Imre kir. herceg jubileumi esztendejében Szeged szab. kir.
város közönsége sokszoros ünnepet ül:

A Nagy-Alföld népe a

VII. Alföldi Katolikus Nagygyűlés

keretében óhajtja kivenni részét az országos jubileumi ünnepségekből.
Ezekbe kapcsolódnak az Alföld metropolisát közelebbről érdeklő tör-
ténelmi évfordulók ünnepei, ezek között elsősorban a

Csanádi Egyházmegye alapításának 900-ik évfordulója

A magyar ifjúság ezreit gyűjti városunkba a Liliomos királyfi,

*Szent Imre kir. herceg és tanítómesterének, Szent Gellértnek
ünnepé*

Az ünnepség áhitatát fogja emelni a Csanádi Egyházmegye alapítójának,

*Szent Gellért ereklyéjének elhelyezése a Fogadalmi
Templomban*

A város kulturális emelkedését és hithűségét akarja igazolni ország-
világ előtt az 1879. évi árvíz emlékére emelt

Fogadalmi Templom felszentelése

Emlékezetessé fogja tenni az ünnepeket, a magyar magas kultura
tisztai hídfőjének, a Kolozsvárról száműzött és Szegeden újraépült

*Ferencz József Tudományegyetem zárókövének
letétele*

és az ország egyik legszebb építészeti remekművének,

*Nemzeti Nagyjaink Emlékcsarnokának
felavatása.*

A késő utódok kegyeletét is ébresztgetni fogja az új nemzeti hadsereg
szülővárosának büszke emléke,

*a nemzeti megújulás emlékművének
leleplezése.*

Megszólal az ünnepeken az ország legnagyobb harangja és

az ország legnagyobb orgonája,

amely kísérni fogja *Dohnányi* Ernőnek ez alkalomra írt *Szegedi miséjét*, a fővárosi Palestrina-kórossal kiegészített 200 tagú Szegedi Dalárda és 100 tagú zenekar előadásában, a szerző személyes vezényletével.

Az ünnepségekkel kapcsolatos mindennemű felvilágosítást az *Ünnepségeket Rendező Nagybizottság Központi Irodája* nyújt: Széchenyi-tér 3. — Telefon: 4-41.

A VII. Alföldi Katolikus Nagygyűlés által rendezett ünnepségen való részvételre a rendező bizottság által veretett jubileumi emlékérmek jogosítanak.

Október 25.-én, a Kormányzó jelenlétében a Fogadalmi-templomban mondandó Dohnányi-misére csak névre szóló belépőjeggyel lehet megfizetni. Meghívókat és belépőjegyeket csak hatóságok, hivatalok egyességek kapnak. Egyéni igénylések helyszűke miatt nem vehetők figyelembe.

Az *orgonahangversenyek* jegyeit (50 fillértől 3 pengőig) a Szent István Társulat Kárász-uccai üzlete, a Korda Rt. (Gróf Apponyi Albert-ucca), a Harmónia hangversenyiroda és a belvárosi plébánia árúsítja.

Kedvezményes utazás. A VII. Alföldi Katolikus Nagygyűlésre és a szegedi ünnepségekre az ország minden részéből október 22-30-ig érvényes félárú vasuti igazolványokat, valamint a Békés-esanádi h. é. vasut vonalaira érvényes igazolványokat a rendező bizottság központi irodája útján (Szeged, Széchenyi-tér 3. Telefon: 4-41) lehet beszerezni.

Október 22. szerda

Délután 6 órakor: Ünneplés Veni Sancte az alsóvárosi Havi-Boldogasszony templomban. Az egyházi szertartást Glattfelder Gyula dr. esanádi megyéspüspök végzi. (Ingyenes belépőjegyeket az alsóvárosi plébánia bocsát ki; telefon: 1-37.).

Szegedi Kézműipari Kiállítás az Ipartestületben nyitva: egész nap.

Városi Színház:

Délután fél 4 órakor: *Első tavasz.*

Este 3/4 8-kor: *Szent István.* Sik Sándor történelmi tragédiája.

Október 23. csütörtök

Dél előtt 8 órakor: A magyar ifjúság Szent Imre és Szent Gellért ünnepe. Ünnepi szentmise a Fogadalmi Templom-téren. (Részt vehet mindenki, igazolvány és jegy nélkül.)

Dél előtt 9 órakor: Szent Imre kir. herceg szobrának leleplezése a Fogadalmi Templom-téren. Ünnepi szónok: Marcell Mihály, a budapesti Szent Imre kollégium igazgatója. (Belépőjegy nincs.)

Délután 6 órakor: Az alföldi katolikusok első díszgyűlése a városháza közgyűlési termében. Egyházi elnök: Zichy Gyula gróf kalocsai érsek. Világi elnök: Menyhárh Gáspár dr. egyetemi tanár. Szó-

nokok: *Széchenyi György* gróf, *P. Bangha Béla* S. J. és *Wolkenberg Alajos* dr. egyetemi tanár, akik az Alföld hitéletéről és vallási problémáiról tartanak előadást. (Belépőjegy nincs, de a jubileumi emlékérmek viselése kötelező; ezek beszerezhetők a Szent István Társulat könyvkereskedésében és a Korda Rt. Apponyi Albert gróf-uccai üzletében.)

Szegedi Kézműipari Kiállítás az Ípartestület székházában. Horváth Mihály-ucca. Belépés díjtalan. Nyitva: egész nap.

Városi Színház:

Délután fél 4 órakor: *Dankó Pista nótájaja*. Siliga Ferenc énekes színműve.

Este 3/4 8 órakor: *Lehullott a rezgő nyárfa*. Operett.

Október 24. péntek

Reggel fél 7 órakor: A Fogadalmi Templom egyházi felszentelése. Glattfelder Gyula dr. csanádi megyéspüspök egyházi asszisztenciával felszenteli a Fogadalmi Templomot. *A liturgikus szertartás tartama alatt a templomban világi hívők nem vehetnek részt.*

Délelőtt 10 órakor: Első szentmise a felszentelt templomban. Mondja: Angelo Rotta pápai követ. A szentmise alatt a Szent Imre kir. hercegről elnevezett poigári iskola 400 növendéke éneklí a *Missa de Anglis-t*. Vezényel Magyar Rezső. A változó részeket és a Te Deum-ot éneklí a kir. kat. Tanítóképző intézet énekkara. Vezényli Kapossy Gyula.

Délelőtt 10 órakor: Szeged szab. kir. város felajánlása Jézus Szentséges Szívének a Fogadalmi Templomban. A felajánló imát dr. Somogyi Szilveszter polgármester mondja.

Délben 12 órakor: Szeged szab. kir. város törvényhatóságának díszközgyűlése a Csanádi Egyházmegye alapításának 900-ik évfordulója alkalmából. (Belépőjegyeket korlátolt számban Tóth Béla dr. városi főjegyző bocsát ki.)

Délután 3 órakor: Az Emericana vándorgyűlése a Kegyesrendi Főgimnázium dísztermében. (Belépőjegy nincs.)

Délután fél 6 órakor: Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás fogadtatása a pályaudvaron.

Este fél 8 órakor: Orgonahangverseny Antos Kálmán, a Fogadalmi Templom orgonaművésze és a budapesti *Palestrina-kórus* közreműködésével. Műsor: 1. Bach J. S.: Tokkata és fuga (Antos). 2. Palestrina: Kyrie és Sanctus a Missa Papae Marcelliből (Palestrina kórus). 3. Antos K.: Két tétel az f-moll szonátából (Antos). 4. Egyházi énekek Demény, Koudela és Bárdos Lajos műveiből (Palestrina-kórus). 5. Liszt K.: Back-fantázia és fuga

(Antos). 6. Dohnányi Ernő dr.: Szent Imre himnusz és Harmath Arthur: 150. zsoltár (Palesztrina-kórus) *Vezényel Dohnányi Ernő dr. a budapesti Palesztrina-kórus díszelnöke.* (Az orgonahangverseny jegye 50 f.—3 P. áron a Szent István Társulatnál, Korda Rt.-nál, a Harmónia hangversenyirodában és a belvárosi plébánián kaphatók.) *Az orgonahangversenyt a budapesti Rádió is közvetíti.*

Este 9 órakor: Szent Gellért Velencéből hazahozott ereklyéjének ünnepélyes elhelyezése a Fogadalmi Templomban.

Magyar Hét: október 18—október 26.

Szegedi Kézműipari Vásár: az Ipartestület Horváth Mihály-uccai székházában.

Rádió amatőrkiállítás és amatőrverseny. (Klauzál-tér 6.)

Városi Színház:

Délután fél 4 órakor: Lehullott a rezgő nyárfa. Operett.

Este 3/4 8 órakor: Dankó Pista nótafája. (Énekes színmű.)

Október 25. szombat

Reggel 8 órakor: Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzójának fogadtatása a pályaudvaron. Diszszázad. Jelentkezések. Hivatalos fogadtatás: Aigner Károly dr. főispán és Somogyi Szilveszter dr. polgármester üdvözlő beszéde. Vitézek előtt ellépés. Elvonulás a Mars-téri laktanyába. (Meghívottak részére belépőjegy a városi főjegyzőtől.)

Délelőtt fél 9 órakor: Katonai ünnepély a Mars-téri laktanyában. Vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország kormányzója tulajdonába veszi a Hunyadi János-gyalogezredet. (Külön meghívás és belépőjegy.)

Délelőtt fél 10 órakor: Ünnepélyes szentmise a Fogadalmi templomban. A szentmisét Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás mondja. Dohnányi Ernő dr. pályadíjnyertes Szegedi miséjének első előadása a Szegedi Dalárda és a budapesti Palestrina-kórus 200 tagú egyesített énekkarával, 50 tagú zenekarral, Antos Kálmán orgonaművész kíséretével. Vezényel: Dohnányi Ernő dr. Szentbeszédet mond: Glattfelder Gyula dr. csanádi megyéspüspök. (A templomban csak névre szóló belépőjeggyel lehet megjelenni.)

Délelőtt fél 12 órakor: Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó megtekinti a Fogadalmi Templom orgonáját.

Délben 12 órakor: a »Nemzeti Megújulás« domborművének leleplezése a Fogadalmi-Templom-téren. Aigner Károly dr. főispán, és Gömbös Gyula honvédelmi miniszter beszéde. A kormányzó engedélyt ad a leleplezésre. Aigner Károly dr. főispán átadja

a domborművet Szeged szab. kir. város közönségének. *Somogyi Szilveszter* dr. polgármester átveszi az emlékművet. (Meghívottak részére belépőjegy.)

Délután 2 órakor: Az 5900-ik népiskola felavatása Rókuson. Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter üdvözlí a Kormányzót a rókusi állami elemi iskolában. *Csizmadia András* országgyűlési képviselő beszéke.

Délután 3 órakor: A »Nemzeti Emlécsarnok« felavatása és a Ferencz József Tudományegyetem zárókövének letétele a Fogadalmi Templom-téren. Az ünnepély rendje: Vitéz nagybányai *Horthy Miklós*, Magyarország kormányzója és legszűkebb kísérete elfoglalja helyét a templom előtti emelvényen. A Fogadalmi Templom-téren megszólalnak a harsonák, megnyílnak a templom kapui és a nagy orgona hangja mellett felvonulnak a hódoló menetek: 1. a papság, *Glattfelder Gyula* dr. csanádi megyéspüspök vezetésével, 2. az alkotók menete *Klebelsberg Kunó* gróf kultuszminiszter vezetésével, 3. Szeged szab. kir. város képviselöte *Somogyi Szilveszter* dr. polgármester vezetésével, 4. a *Ferencz József Tudományegyetem Kováts Ferencz* dr. rektor vezetésével. Amikor a képviselötek elfoglalják kijelölt helyeiket, elhallgat az orgona. A küldöttségek vezetői beszédet mondanak a szószékről. Ezután a Kormányzó engedélyt ad kézírata felolvasására. A kabinet-iroda főnöke felolvassa a kéziratot és a Kormányzó felavatja Nemzeti Nagyjaink Emlécsarnokát. Harangzúgás az egész városban. Huszonegy ágyúlövés. A felavatás után a Kormányzó végigvonul az árkádok alatt és megtekinti a szoborműveket. (A szobrászművészek emlékműveik előtt foglalnak helyet.) A szobrok szemléljét követi az *elméleti tanszék épületében* az egyetem zárókövének elhelyezése, amely aktusnál *Klebelsberg Kunó* gróf kultuszminiszter mond beszédet. Az ünnepélyes kalapácsütés után a Kormányzó kíséretével az új püspöki palotába vonul.

Délután 3 órakor: Szent Ferencz III. Rendjének ünnepe Alsóvároson. A Miasszonyunkról nevezett Iskolanövörek Szentháromság-utcai intézetében *Oslay Oswald* tartományfőnök atya a szegénygondozásról, *Magyar István* kúriai tanácselnök Szent Ferencről és az Alföldről, *Balanyi György* egyetemi tanár Szent Ferenc szelleméről mondanak beszédet. Az ünnepélyt zongora és énekszámok teszik változatossá.

Délután 4-kor: A Kormányzó nejének látogatása a MANSz kiállításán. Este fél 8 órakor *Diszorgonahangverseny*, *Schmidthauer Lajos* orgonaművész és a Szegedi Filharmonikus zenekar közreműködésével. Vezényel: *Fichtner Sándor* karnagy.

Este 9 órakor: A város közönségének hódoló felvonulása a Kormányzó előtt. A szombati ünnepségeket lampionos hódoló felvonulás

zárja le, amelyen részt vesznek a szegedi egyetemi ifjúság, vitézek, leány- és fiúcserkészek, leventék, daloskörök, Szeged szab. kir. város törvényhatósági bizottsága, a szegedi testületek és társadalmi egyesületek zenekaraik hangjai mellett. A Kormányzó a felvonulást a kémiai intézet erkélyéről nézi végig.

Éjjel 11 órákor: A Kormányzó elutazása a szegedi pályaudvarról

Magyar Hét: október 18—október 26-ig.

Szegedi Kézműipari Vásár: az Ipartestület Horváth Mihály-uccai székházában.

Rádió amatőrkiállítás és amatőrverseny (Klauzál-tér 6.)

Városi Színház:

Délután fél 4 órákor: *Asszony és a bolondok* (Dráma)

Este 3/4 8 órákor: *Légy jó mindhalálig.* (Móricz Zs. szatirája.)

Október 26 vasárnap

Délelőtt 9 órákor: Ünnepeyles szentmise a Fogadalmi templomban. I. *König Péter:* Fogadalmi miséjét előadja a *Szegedi Dalárda* vegyeskara és a szegedi *Polgári Dalárda* a *Filharmonikus Zenekar* kíséretével. A magánrészeket éneklik *Sz. Ladányi Mária, Felsmann Emilia, Kertész Lajos* és *Sántha László*. Hegedűszóló: *Belle Ferenc dr. II.* Az Introitus és Communio Chorális szerint III. *König Péter:* Gradnale és Offertorium. IV. *König Péter:* Változatok és fuga a »*Boldogasszony anyánk*« témára. Orgona, zenekari kísérettel. Előadja: *Wehner Géza* a Zeneművészeti Főiskola tanára. Vezényli: *Fichtner Sándor*.

Délelőtt fél 11 órákor: VII. *Alföldi Katolikus Nagygűlés a Fogadalmi Templom-téren.* (Kedvezőtlen idő esetén a Belvárosi Mozi, Széchenyi Mozi és Korzó Mozi helyiségeiben, ahol a szónokok felváltva beszélnek). *Egyházi elnök:* *Glattfelder Gyula dr.* csanádi megyéspüspök. *Világi elnök:* *Muntván István dr. kir. ítélőtáblai tanácselnök.* Ünnepi beszédet mondanak: *Klebensberg Kunó gróf, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter* és *Ernszt Sándor pápai prelátus, m. kir. népjóléti miniszter* és *Somogyi Szilveszter dr. polgármester.*

Délután 3 órákor: *Eukarisztikus körmenet.* A hívők plebániánként csoportosítva zászlók és keresztek alatt *délután 2 órákor* gyülekeznek a Mars-téren, ahol elfoglalják a rendezőség által kijelölt helyeiket. Külön zárt csoportokban érkeznek a társadalmi és hitbuzgalmi egyesületek, a vidékről érkező processziók és küldöttségek. A menet a Mars-térről *háromnegyed három órákor* indul a rókusi templomhoz. A templomban: *Ecce sacerdos magnus* és *Pange lingua.* Előadja: a *Rókusi Egyházi Énekkar.* Vezényel: *Klacsó Győző,* orgonál: *Zámbó Károly.* A rókusi templomból a legméltóságosabb Oltáriszentséget vivő *Glattfelder Gyula dr.* csanádi megyéspüspököt a hívők a Fogadalmi templomba kísérik. Utirány: *Kossuth Lajos sugárút, Széchenyi-tér, Kárász utca, Dugonics-tér, Jókai utca, Gizella-tér, Szent Gelért-kapun át a Fogadalmi Templom-térre,* ahol a megyésfőpásztor az Oltáriszentséggel utolsó áldást oszt. A rendezőség

kéri az útvonalon lakó közönséget, hogy házaikat, lakásuk ablakait zászlókkal, virágokkal, szönyegekkel díszítsék fel. Külön kéri továbbá a híveket, hogy ne mint nézők csoportosuljanak az útvonalon, hanem hitvalló lélekkel vegyenek részt a körmenetben, a Fogadalmi Templom-téren pedig ne oszoljanak szét, hanem várják be a Te Deumot, amelyet a térre megafonok fognak közvetíteni.

Délután 5 órakor: Ünnepeélyes Te Deum a Fogadalmi Templomban. 1. König Péter: Te Deum... Magán ének, vegyeskar, zenekar és orgonakísérettel. A magánszólamokat éneklik: T. Szent-Tamássy Alma, Felsmann Emilia, Kertész Lajos és Sántha László. 2. Szent-Gáli Gyula: Tautum ergo... és Genitori. Vegyeskar, zenekar és orgona. 3. König P.: Salve Regina. Vegyeskar és orgona. 4. Pápai és nemzeti himnusz. Vezényel Csomák Elemér, orgonán játszik Antos Kálmán.

Este 7 órakor: Orgonahangverseny. Játszik Wehner Géza orgonaművész a budapesti Zeneművészeti Főiskola tanára. Műsor: 1. Bach J. S.: Fantázia és fuga (g-moll), 2. Franck C.: Grande piece symphonique. 3. T. Szent-Tamássy Alma énekszám. 4. Szendy—Antalfy: Hir. 5. Antalfy-Zsiros Dezső: Karácsonyi dalocska. 6. Wehner Géza: Változatok egy Szent Imre-ének dallama felett. 7. Felvinci-Takács Alice hegedűszólója. 8. K. Pikéth T.: Introdukció és fuga B.A.C.H. felett. (Az orgonahangverseny jegyei kaphatók: a Szent István Társulat és a Korda Rt. üzleteiben, a Harmonia hangversenyirodában és a belvárosi plebián.)

Este fél 9 órakor: Katolikus Sajtóest a Tisza-szálló nagytermében. Műsor: A Szegedi Műv. Hazánk Dalkör énekel. 2. T. Szent-Tamássy Alma költeményeit olvassa fel. 3. A katolikus ujságíró hivatásáról és a 10 esztendő K. S. V.-ről beszédet mond Baranyay Lajos kormányfőtanácsos, a K. S. V. vezérigazgatója. 4. Sík Sándor lírai költeményeiből olvas fel. 5. Némethy Ella, a m. kir. Operaház tagja operaáriákat énekel. Zongorán kíséri Karácsonyi István, a m. kir. Operaház volt karmestere. 6. Gáspár Jenő felolvassa a »Magyarok szimfóniája« c. novelláját, amelynek témáját a 900 éves Csanádi Egyházmegye életéből vette. 7. Szegedi költeményeiből felolvass Lendvai István. 8. Vass József dr. zsurnalisztikai és publicisztikai munkásságáról beszédet mond Czettler Jenő dr. egyetemi tanár, a képviselőház alelnöke. (Belépődíj nincs, műsor megváltása kötelező).

Magyar Hét: október 18—26.

Szegedi Kézműipari vásár: október 19—28 az Ipartestület székházában. (Horváth Mihály u. 3.).

Szegedi Amatőr Rádiókállitás és Amatőrverseny. (Klauzál-tér 6.)
Városi Színház: Délután fél 4 órakor: *Légy jó mindhalálig* (Móricz Zsigmond szatírája).

Este 3/4 8 órakor: *Szent István* (Sik Sándor tört. tragédiája.)

A Pápa Oroszország megmentéseért

Midőn Szentséges Atyánk az ifjúság neveléséről szóló körlevelét kibocsájtotta, biztosan szemei előtt lebegtek a vérfagyasztó oroszországi események. Ebben találjuk meg a szükségességét azon nagyon is időszerű dolognak, mely szerint a ker. ifjak az Evangélium szellemében nevelődjenek, hogy tisztességes polgárok és derék hazafiak lehessenek. Lelki értékek nélkül u. i. ezen eredmény nem biztosítható. Hogy tehát még idejében fölismerjük a veszélyt, küldötte az oroszországi borzalmas eseményeket ismertető levelét Róma általános helynökéhez.

Nagy hálával tartozunk ezért a pápának, aki mindig atyai gonddal örködött az emberiség sorsán: a szükségben szenvedőket segítette, a tévelygőket jóindulattal figyelmeztette.

De talán egyetlen figyelmesség nem volt oly égetően szükséges, mint könnyeket ontani mindazon sérelmek miatt, melyek lábbal taposnak minden emberi jogot, sőt humánus érzést. Ezen kínzások büntetlenül történnek a hatalmas nemzetnél, mely — úgy látszik — teljesen megérett, hogy a becstelenek és erkölestelenek marta-léka legyen.

Szomorú, nagyon szomorú dolog, hogy az egyes államok semmit sem tesznek a vörös garázdálkodás ellen, noha ez a többi államban is szítja a kommunista összeesküvések, forradalmak, zavarok sötét lángját. Keserves kijózanodás jöhet majd e bűnös mulasztásra!

Egyedül a pápa az, aki föl meri emelni a hangját az orosz hóhérlegények bűnös üzemlei ellen, amikor bezárják, lebontják, fölégetik a zaklatott lelkek végső mentsvárait, a legszebb templomok tekintélyes részét, legyilkolják a vallás szolgáit, összezúznak, elégetnek, meggyaláznak minden olyan kegyszert, ami a lelkeknek még vigaszt adhatna, — és hadat üzennek magának az Istennek, hogy kitépve képét és emlékét az emberek meggyötört szívéből, még a végső reménytől is megrabolják őket és a pokol kegyetlen uralmát már itt is bevezessék. A Genfben összegyűlt hatalmi képviselőkhez intézett felszólítása azonban — amint írja — süket fülekre talált. Anyagi okokból nem hallgatnak rá.

Érzi is a szovjet, hogy neki egyedül a pápától van mit tartania és hol ravasz, és hazug tagadással igyekszik szépíteni az orosz állapotokat, hol megfélemlítéssel, fenyegetéssel szeretné elhallgattatni a pápát. Jaroszlavszky, az orosz atheista pártvezére hadat üzent neki és ezzel a kijelentéssel akart hangulatot csinálni pártja mellett: »Az antibolsevik blokk háta mögött Róma áll«!

Mindez nem befolyásolja Szentséges Atyánkat. Az igazságtalanul üldözött Egyház érdekében rettenthetetlenül emeli fel szavát. Imára szólítja föl a földkerekség minden katolikusat, hogy kis Szent Teréz közbenjárása által a szent Szív legyen irgalmas és ragadja ki Oroszországot jelenlegi borzalmas szenvedéseiből. (»Ima szent Terézkehez az oroszokért«, kapható a felsővárosi sekrestyénél).

Hallván Atyánk szavát, nincs más teendőnk, mint fölkeresni az Úr oltárait, hogy Jézus isteni Szívétől bocsánatot és irgalmat esdjünk. Bocsánatot a tévelygők számára, irgalmat a szegény szenvedő és a saját ártatlan vérében már-már megfulladó orosz nép részére.

Ehhez a szent imahadjárhoz mi is csatlakozzunk szívünk minden meleg érzésével, mert a bolsevizmus rémének megszűnése egész Európa és így a mi nyugalunkat és békés fejlődésünket is jelenti!

Horváth J. Ferenc

A Szentszék a munkások pártján

Munkás és munkaadó körökben egyaránt nagy szenzációt keltett, hogy a római Szentszék nemrég az északfranciaországi gyárosok szövetsége és a keresztény munkásszervezetek közt felmerült konfliktusban épp az utóbbiak mellett foglalt állást. A feltűnést keltő eset részletei a következők:

Az északfranciaországi Hulhuin textilgyár a keresztényszociálista alapon megszervezett munkásság sztrájkja következtében a munkát be-szűntette. A kenyérenélkül maradt munkáscsaládok fölsegélyezésére — részben a környékbeli papság kezdeményezésére — társadalmi akció indult meg, melyet a lillei püspök is nagyobb adománnyal támogatott. A gyárosok elnöke, Eugen Mathon éles sajtótámadást intézett ezért a püspök ellen, sőt — bár időközben éppen a püspök közbenjárása folytán helyreállt a béke az érdekelt felek közt — Rómához fordult panaszával, vádat emelve a keresztényszociálista szervezetek ellen, melyeket a társadalmi rend ellenségeinek mond és azokat támogató papság ellen.

A panaszra beérkezett válasz, mely fényes bizonyítéka a Szentszék pártok és társadalmi fölött álló tárgyilagosságának, helyeselte, hogy a gyárosok érdekeik megvédése szempontjából szövetségbe tömörültek, de ugyanezt a jogot a munkásságnak is meg kívánja hagyni. Megállapítja, hogy a jelen esetben a munkások sztrájkja jogos volt. Javasolja, hogy munkaadók és munkásokból álló vegyes bizottságok is alakuljanak, melyek közösen, mind két fél érdekeinek szemmeltartása mellett intézzék el a felmerülő vitás kérdéseket. Örömmel veszi tudomást arról a népjóléti intézményekről, melyeket a gyárosok szövetsége alkalmazottainak érdekében rendszeresített — s itt különösen kiemeli a gyermekek számára al-arányos progresszív fizetésemelést —, de hozzáteszi, hogy az emberbaráti intézmények csak akkor elégítik ki az ember igényeit, ha az anyagi jólét mellett, a lélek szükségeiről is gondoskodnak.

Dicsérettel emlékszik meg az északi kerületek papságáról, amiért ebben a súlyos konfliktusban a méltányosság határain belül a gyengébb fél támogatására sietett s a püspökök különös gondjaiba ajánlja a munkások közti apostoloskodás ügyét, melyre nemcsak azért van égetően nagy szükség, hogy a munkások a szociáldemokrácia és a kommunizmus, valamint a vallási közöny veszedelmétől megóvják, hanem azért is, hogy élőbizonyítéka legyen annak az anyai érzésnek, mellyel az Egyház a munkásokosztályhoz tartozó gyermekeiről gondoskodni kíván.

Iratkozzék be a

Tudósító Kölcsönkönyvtárába

(a Belvárosi Plébánián). Havi 50 fillérért naponta cserélhet könyvet!

Ő nem állt meg az üvegajtónál...

Idősebb pap utazott a vasúti fülkében. Egyedül volt. Brevariumozott.

N. állomáson beszáll egy élteőbb úriember leányával s az utóbbi unokabátyjával.

A fiatal ember, viselkedése után ítélve, igen szépnek s okosnak tartotta magát. Pedig egyik sem volt. Különösen nem okos. Ismerősei azt suttogták, ha a gyengeelméjűség fájna, Aladár (így hívták az uracsot), mindig sírna.

Aladár szeme felcsillant az örömtől, mikor meglátta a kocsi sarkában szerényen imádkozó öreg papot. Remélte, hogy most újból csillogtathatja pazar szellemességét.

A jó vice soh'se várat sokáig magára. Öt perc múlva kitör, mint a borjút kereső tehénből a bögés. Ugy is lett.

Aladár megszólal oly atyás, fontoskodó hangon, mint a falusi szatócs, mikor a londoni börszéről beszél.

— Nóriám, hugom, te most jöttél a zárdából, Vigyázz az élet veszélyeire. Hogy azonban lelked hajócskája biztosan kikerülje a zúgó örvényeket, győnj fiaeskám, minél gyakrabban. Nem is sejted, mily örömet szeresz vele a jó tisztelendő uraknak, akik oly kíváncsiak a kis leányok gyónására.

Az öreg úriember, aki úgy látszik nem volt barátja a papoknak, mosolygott.

Észrevette ezt a leányka. Az arca vérvörös lett, szemeibe két fényes csepp szökött s kissé remegő, de azért határozott hangon felelt.

— Hagyd ezt, Aladár. Mikor néhány hónappal ezelőtt difteritiszben feküdtem, apuska nem mert szobámba jönni: az üvegajtón kívül megállt. Ugy-e édes apa? — Aztán hivatam a főtisztelendő urat és ő bejött, nem állt meg az üvegajtónál s majdnem egy óráig ágyamnál maradt. Azt hiszem, Aladár úrfi, pusztán kíváncsiságból nem szokás ragályos betegekhez járni.

Aladár teljesen elhallgatott. Az öreg úr sem mosolygott. Mikor leszállt, udvariasan köszönt az öreg papnak.

Szegedi Gazdák „Hangya” Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezete.

A legolcsóbb beszerzési forrás fűszerárak és minden más hasonló cikkben.

Főüzlet: Tisza Lajos-körút 45 sz. **Fiókok:** Petőfi Sándor-sugárút 89., Rudolf-tér 9., Festő-utca 7., Kossuth Lajos-sugárút 77., Ujszeged, Bethlen-utca 7 szám.

Lövey János

papi és uriszabó

Szeged, Somogyi-utca 26.

Készít papi öltönyt, reverendát, címádát stb. Raktáron levő hazai és külföldi szövetekből mérsékelt áron készít uri divatöltönyöket a legszebb kivitelben.

Egyetemi hallgatónak és közalkalmazottnak árendérmény.

Rovás

Szinhely az áldoztató korlát. Két áldozó van még csupán, mivel a többiek már áldoztak. Egyik a korlát egyik végéhez, a másik, tisztos távolságban, a másik végéhez térdel. Várják csökönyös megátalkodottsággal, míg helyükbe viszik a szentséget. Az Üdvözítő, aki már úgyis túlontúl megalázkodik érettünk e szentségben, az áldozó figyelmetlenségéből, még újabb megaláztatást szenved... Bizony, sokunkban nincs annyi tapintat és eleven érzék a szentségi Jézussal szemben, mint abban az egyszerű, tőpörödött anyókában volt, aki fáradt, öreg testét elvonszolta a templomba, hogy ott áldozzék, mert úgymond — »nem akarta a szentséget haza törni«. Micsoda hit, figyelem és tisztelet van ebben a felfogásban a szentségben élő Jézus Krisztus iránt! Hasonló ez a hit a kafarnaumi százados hitéhez. Ez nem várja kényelmesen az Üdvözítőt, hanem eléje megy, amennyire csak lehetséges.

Tanulság. Az áldoztatás mindig balról jobbfelé halad. Ugy kell tehát letérdelnünk az áldoztató korláthoz, hogy minden szabad helyet elfoglalva, (természetesen zsúfoltság nélkül) minden fölösleges sétáltatástól megkíméljük az áldoztató papot is. Ha pedig márcsak ketten-hárman vannak az áldozók, ezek »az okosabb enged« elve alapján úgy térdeljenek, hogy egymáshoz közel legyenek.

* * *

Temetésen vagyunk. Elhangzott már a circumdederunt megrázó dallama. A menet megindul a holttesttel, utána szomorú, siránkozó hozzátartozók. A résztvevők között pedig kisebb csoportok alakulnak, akik az alkalommal éles ellentétben, vidám tere-ferébe kezdenek. Szóba kerül itt minden a tojás árától kezdve a legújabb szenzációkon keresztül a munkanélküliségig. Az egyik, aki egyházi körök-

ben benfentesebb, egyenesen a kántor mellé szegődik, hogy őt szórakoztassa. A kántornak énekelnie kellene az egyháztól ily alkalomra előírt gyászénekeket, de alig bír a folytonos tereferétől hozzájutni. Végre egy kis lélekzethez jut. A napi pletykákból minden átmenet nélkül belevág a zsoltárba: »Könyörülj Istenem én bűnös lelkemen«. Utána minden lélekrezdülés nélkül folytatja az utitárs ott, ahol elhagyta. Most a tisztelendő úr felé irányul az egyik figyelme. Sajnálkozó, részvétteljes tekintettel mondja: »Szegény tisztelendő úr; övele nem foglalkozik senki«. Szerencsére a tisztelendő úr el van merülve breviáriumban és egy tekintettel elintézi a kéretlen sajnálkozót. Közben beérünk a temetőbe, már régen fel kellett volna hangzania a szertartási éneknek: »Paradicsomba vigyenek az angyalok«, de nem lehet elkezdni, mert a »nemes szívű« szórakoztató most épen a legérdeke- sebb témákkal kedveskedik.

A *tanulságot* levonni az eseményből, melyet az életből vettünk, azt hisszük, nem lesz nehéz. A temetési szertartás egész addig tart, ameddig a pap kíséri a halottat. A szertartásba bele van kapcsolódva a papon kívül a kántor, a vezérkeresztvivő és esetleg még más segédzemélyzet. Ezeknek vagy ezekkel hosszadalmas beszédbe elegyedni a szertartás közben semmiképpen sem illik. Nemcsak ezeknek, de a közönségnek sem illik temetésnél egymással felesleges és hosszadalmas beszélgetésekbe elegyedni. Ha már elkerülhetetlen is a beszéd, a *fűlsértő*, a komoly alkalomból teljesen kirívó, *hangos* beszédektől okvetlen tartózkodnunk kell. Egy város lakóinak lelkületét a legalaposabban ki lehet ismerni a temetéseknél tanúsítani szokott viselkedéséből.

-a -e

Október

16. Csütörtök, szt. Gál ap.
17. Péntek, szt. Hedvig özv. †
18. Szombat, szt. Lukács ev.
19. Vasárnap, alk. szt. Péter.
20. Hétfő, szt. Vendel hv.
21. Kedd, szt. Orsolya sz.
22. Szerda, szt. Kordula sz.
23. Csütörtök, szt. Ignác hv.

24. Péntek, szt. Ráfael ark. †
25. Szombat, b. Mór hv.
26. Vasárnap, Krisztus király.
27. Hétfő, szt. Szabina sz.
28. Kedd, szt. Simon és Judás ap.
29. Szerda, szt. Narcisz hv.
30. Csütörtök, szt. Alfonz hv.
31. Péntek, szt. Farkas pk. †

A dült betű misehallgatásra, a † bőjtire figyelmeztet.

Rózsafüzérajtatosságok Belvárosban, Felsővárosban, Újszegeden mindennap d. u. 5 órakor; Alsóvárosban és Rókuson mindennap d. u. 6 órakor.

Felsővárosban a kedden és csütörtökön eddig szokásos 10 órai misék a hívek kívánságára a jövőben 9 órakor lesznek.

A fogadalmi templomban október 24-én szentelés, 25-én ünnepi mise, 26-án Katolikus nagygyűlés. E napok részletes programját lásd a lap mellékletén.

Havi 50 fillérért naponta cserélhet könyvet a Szegedi Katolikus Tudósító Kölcsonkönyvtárában (Belvárosi plébánia).

Vénig Gyula

cipész mester

Gizella-tér 3 szám.

(A Fogadalmi templom közelében.)

Ajánlja a legjobb anyagból a
legszebb kivitelben mérték
után készült cipőit.

A. B. C. utalványok érvényesek.

**Templomberendezési tárgyak,
kegytárgyak, egyesületi zászlók**
jutányos beszerzési forrása az

ECCLESIA R.-T.

Budapest, IV, Váci-utca 59. szám.

Hogyan segítsünk a missziókon?

»Amit egynek, a legkisebbek közül tesztek, nekem tettétek!« hangzik az Úr Jézus szava. Ki ne akarna szeretetszolgálatot tenni a legkisebbek által az Úr Jézusnak? A legkisebbek... kétségkívül a pogányok. A mai nehéz anyagi viszonyok között, a magyar munkanélküliség és nyomor közepette nehezebb gondolni a távol kelet pogányaira, de ne feledjük, hogy azok a szegénység, nyomor mellett a legnagyobbat nélkülözik! Ők a pogányság éjszakájában bolyongva, nem ismerik a nyomor és szenvedés legnagyobb enyhítőjét, a hit vigaszát, Jézus szeretetét... Nem lehet nekünk mindegy, hogy ők e sötétségben bolyongva fejezzék be e földön életüket!...

Megértő és segíteni akaró lelkeknek kiáltunk riadót. A missziók iránt érdeklődők figyelmét hívja fel a szegedi Tanítónők Mária Kongregációjában működő Missiós szakosztály kézimunkaakciója. Mindennemű kézimunkát: aszurt, filét, slingelést, horogolást, magyaros munkát, egyházi és egyéb fehérneműkészítést, gyermekruhavarrást stb. jótányosan vállal, izlésesen elkészít. Munkadíj a külföldi missziók javára lesz küldve. Megrendeléseket elfogad és esetleg vidékre is szállít a szakosztály vezetője: Dr. Szöllössi Ernőné (Szeged, Vitéz utca 16. sz.).

Hogyan csinálódik a közvélemény

A pár éve elhunyt Frank Munsey amerikai ujságkirály ellen rengeteg vád hangzott el halála után. Azt írták róla, hogy az amerikai sajtó erkölcsi színvonalának lecsúszását ő indította meg, mert ő volt az, aki belevitte a sajtókérdésbe a merkantil szellemet és az ujságírást tisztán csak üzleti vállalkozásnak tekintette. A »Nation« szerint az is az ő bűne elsősorban, hogy napjainkban úri gondolkodású ujságíró légfeljebb szeretheti, de semmiesetre sem becsülheti foglalkozását.

Legújabbán egy amerikai ujságíró: Herbert Ashbury tollából érdekes cikk jelent meg az »American Mercury« hasábjain. Méltán nevezhetjük ezt a cikket az amerikai »Hearst«-lapok bűnvallomásának. Hearst ujságkirály — így beszéli Ashbury — megvásárolta többek között a georgiai »Atlantica« című lapot, amelynek én is munkatársa voltam. Az addig reális alapokon dolgozó ujságból nagyhangú bulvárlapot csinált. Allandóan különkiadásokkal dolgoztunk s minden félig-meddig alkalmas eseményt szenzációvá fűjtünk fel. Ez persze nem ment mindig könnyen. Ha gyilkosság, betörés fordult elő valahol, napokig élősködtünk belőle. Első nap nagybetűs szenzációt keltő formában adtunk hírt róla. Másnap vezércikkeztünk az esetről s hasábokon számoltunk be az ügy részleteiről; a várható fejleményekről mindaddig, amíg újabb szenzáció nem akadt.

Példának megemlítek egy ilyen esetet: Egy Grace nevű házaspár gyilkosság gyanújába keveredett. Grace-ék társaságbeli emberek voltak, esetük kövér falatnak ígérkezett. Hetekig alig írtunk másról, mint róluk s nem volt életüknek olyan intim kulisszatitka, amit nyilvánosság elé ne cipeltünk volna. Nap-nap mellett sárba hempergettük a nevüket, sőt még

kis pikáns szerelmi történet sejtetésével is fűszereztük az amúgy is izés falatot. A közönség ész nélkül kapkodta lapjainkat. A vádlottak ártatlanságát a vizsgálat kiderítette s a bíróság felmentette őket. Ez már nem érintett bennünket. Fő, hogy az »Atlanta« olvasótáborra megkétszereződött.

Másik példa. Egy alkalommal meggyilkolva találtak egy fiatal munkásleányt a zsidó Frank-gyár tőszomszédságában. Az »Atlanta« minden nap három nagy oldalon foglalkozott a gyilkossággal. Leköszöltük az áldozat arcképét, az anyját, az apját, a hugját, a sógorját, sőt még annak a szemetes-kocsisnak is hoztuk a képét, aki úgy emlékezett, mint ha valami gyanúsat látott volna a gyilkosság napján a gyár környékén. Rajzolónk még a bemondott adatok alapján még az állítólagos gyilkos képét is megrajzolta. A publikum pedig vette, olvasta, falta lapunkat. Naponta nagy betűkkel követeltük a gyilkos megbüntetését. — Egyszerre váratlan fordulat állott be. Kiderült, hogy Franck fia a gyilkos. (Franck newyorki zsidó volt.) Első nap leköszöltük a szenzációs hírt, de mert Amerika zsidói mint egy ember, egyszerre ellenünk fordultak és a »zsidóüldözés« vádjával illették, kénytelenek voltunk köpenyeget fordítani. Hogyisne! Hisz olvasóközönségünk legnagyobbbrészt izraelita körökből rekrutálódott: csak nem veszíthetjük el olvasótáborunkat az igazság kedvéért? Pártolni kezdtük hát Franck fiát, mint aki bizonynyal véletlenül keveredett bele az egész dologba, majd meg egyszerűen rákentük a gyilkosság vádját arra a négerre, aki be is vallotta, hogy segített Francknak a hulla eltávolításában. A szegény négert, kevesebb rizikóval lehetett bájba keverni, mint a newyorki izraelitát«.

Ez az eset évtizedek előtt történt s ma már teljesen a múlté. Csakis így lehetséges, hogy Ashbury ilyen cinikus nyíltsággal beszéljen róla. Bizonyos sajtókörök morálja azonban évtizedek óta nem változott meg. S a fenti két hiteles eset kiáltó iskolapéldája annak a receptnek, amely szerint csupán üzleti alapon megszervezett redakciók boszorkánykonyhájában dolgoznak. Sajnos, hogy még ma is akad keresztény ember, aki pénzért ad ezért az izletes falatért, amit ebből a konyhából tálnak fel neki.

Felelős szerkesztő: vitéz MARIAFÖLDY MARTON dr.

A lapot szerkeszti: BALOGH ISTVÁN dr.

Felelős kiadó: Szeged-belvárosi plébánia és a Katolikus Családok Szövetsége.
Prometheus-nyomda nyomása, Szeged, Dugonics-tér 12. Telefon 13-29.

Értesitem

a fisztelt megrendelőimet, hogy kárpitos műhelyem ujszegedi temetőnél, Bobalits-telep 52. alatt van, hol mindennemű új és javítást legolcsóbban vállallok. Kivánatra házhoz megyek.

Csiszár János, kárpitosmester.

Serédi hercegprimás ünnepélyes fogadtatása október 24-én

Hosszú évek óta most lesz az első eset, hogy Magyarország hercegprimása Szegedre ellátogat. Az októberi templomszentelési ünnepségekkel kapcsolatosan *Serédi* Jusztinián dr. bíboros-hercegprimást is városunk falai között üdvözölhetjük. Ez alkalommal hazánk első zászlósurát és közjogi méltóságát az állását megillető ünnepélyességgel és pompával kívánjuk fogadni. A fogadtatás részletes programja a következő:

Október 24-én (pénteken) délután a meghívóval bírók a pályaudvar felső perronján gyülekeznek. A meghívókat a belvárosi plébánia küldi szét. A hívók nagy tömege, a társadalmi és hitbuzgalmi egyesületek részint az Indóház-téren, részint pedig a Boldogasszony sugárúton helyezkednek el. Az érkező hercegprimást *Glattfelder* Gyula dr. megyéspüspök, *Aigner* Károly dr. főispán, *Somogyi* Szilveszter dr. polgármester és *Muntván* István dr. egyházközségi elnök üdvözlik, majd a téren várakozó négyesfogathoz kalauzolják, miközben a hercegprimás a kirendelt katonai díszszázad tisztelgését fogadja. A bíboros fogata a Boldogasszony sugárúton halad végig az új püspöki palotáig. Ezen az útvonalon az iskolák növendékei és az egyesületek tagjai állanak sorfalat.

Szeged katolikusai, legyetek ott mindnyájan országunk legelső főpapjának fogadtatásán!

A francia kormány a sokgyermekes családokért. A francia népesedési statisztika legutóbbi kimutatása szerint az elmúlt évben 12 ezerrel múlta felül a halálesetek száma a születéseket. A kamara ezen megdöbbentő adatok hatása alatt javaslatot fogadott el a sokgyermekes családok gyámolítására. Eszerint a szülők a jövőben minden másodszülött gyermek után 500 pengőt, minden további után 600—700 pengő segélyt, hatvanadik életévüktől kezdve pedig 500—1000 pengős évráradékot kapnak.

Protestáns szülők fiuk első szentmiséjén. Az angol Langley apátság templomában nemrég folyt le Adrian Peuple újonnan felszentelt pap első miséje. Különös érdekességet adott a primiciának az, hogy az újmisést protestáns szülei is résztvettek rajta.

Bábéli nyelvezavar egy kongresszuson. A londoni Universe ezen a címen emlékezik meg a filozófusok kongresszusáról, mely mintegy 500 filozófus részvételével nemrég folyt le Oxfordban. A kongresszuson Európa és Ázsia minden filozófiai irányzata képviselve volt; feltűnt azonban, hogy Amerika egyáltalán nem képviseltette magát. A katolikus filozófiának a löweni egyetem négy tanára volt a szószólója. Sajnálatos módon megnehezítette a megbeszéléseket a nyelvezavar, mert bár az előadások anyagát négy nyelven: németül, franciául, angolul és olaszul ismertették, azért közös megbeszélésről szó sem lehetett. Fölmerült ez alkalommal az a gondolat, hogy a jövőben, hasonló bábéli nyelvezavar elkerülése szempontjából, a latint tegyék meg a filozófusok hivatalos nyelvének.

Felhívás! Városunkban f. évi október hó 22-26-án történik meg a Nemzeti Megújódás és Nemzeti Nagyaink emlékműveinek felavatása, az Egyetemi Épületek Zárókövének elhelyezési ünnepélye, valamint a Fogadalmi templom felszentelése és a Katolikus Nagygyűlés. Ezen ünnepélyekre és nagygyűlésre előreláthatólag nagy számban fog-nak vidékről is megjelenni, akiknek elhelyezéséről gondoskodni tartozunk. Felhívásunkra a város közön-sége köréből az érkező vidékiek részére már is többen ajánlották fel nélkülözhető lakrészüket, azonban nem elegendő számban. Nehogy az elhelyezkedés lehetőségének hiánya legyen a vidékiek távolmaradásának oka, az elszállásolási bizottság fel-kéri a város közönségét és pedig úgy az egyeseket, mint az egyesüle-teket, intézeteket, otthonokat, inter-nátusokat, kollégiumokat, hogy a jel-zett időre, de főképen október hó 24-26-ikára nélkülözhető lakrészüket (bútorozott szobát) akár díjazás nél-kül, akár szerény díjazásért a vidéki vendégek részére felajánlani s ebbe-li készségüket a Szeged belvárosi róm. kath. egyházközségi irodába (Széchenyi-tér 3. sz. I. em., telefon: 4-41.) bejelenteni szíveskedjenek.

Magyar Mária-kápolna Jeruszá-lemben. A jeruzsálemi Sionhegyén mesz-sze látható fehérségben épült a Dormitio hófehér temploma Szűz Mária mennybevitelének tiszteletére. A templomot német katolikusok építették s a főoltárt benne kápolnák övezik, melyek mindegyikét más nemzet építi. Az első kápolna az egyik oldalán még üresen áll s midőn a múlt év-ben egy magyar zarándokcsoport ott járt, gr. Zichy Gyula kalocsai érsek vezetésé-vel, magára vállalta, hogy a kápolnában magyar oltárt épít s annak nemzeti jellegű felszereléséről gondoskodni fog, hogy Má-ria-országa se maradjon ki a Szűz Mária

halála helyén épült templomból. Aki e nemes célra bármily csekély adományt szán, küldje be a kalocsai érseki hatóság-hoz. Ha minden magyar katolikus csak egy fillért áldozna, azzal már biztosítani lehetne a jeruzsálemi magyar Mária-kápol-nát.

Csődöt mondott a francia aggle-gény politika. Franciaország, hogy az egyre fenyegetőbbé váló lélekszám csökke-nésének elejét vegye, 1920 óta 25 százalé-kos adótöbbletet vetett ki a 30 éven felüli házasságon kívül élő egyénekre. A kívánt célt azonban nem érte el, mert az aggle-gényadó hozama évről-évre nő, ami azt je-lenti, hogy a franciák inkább fizetnek, de nem házasodnak. A családalapítással járó terhektől való idegenkedést nem adókény-szerrel, de a keresztény erkölcsi törvények teljes érvényre juttatásával lehet csak le-küzdeni.

Sírkövek az utcán. Moszkva la-kosságának az utóbbi időben ismét újszerű látványosságban van része: a városi üzem teherautói sírkövekkel megrakva jelennek meg a különböző utcakeresztezéseknél. Itt pörölyökkel, csákányokkal fölfegyverzett munkások veszik át a rakományt, amelyet apróra feldarabolva az utcaburkolat kija-vítására használnak fel. Mondani sem kell, hogy a szovjet által kisajátított temetők sírkövei ezek, amelyeket az illetékes csa-ládok beleegyezése nélkül, önkényesen használnak fel a városi kormányzat ilyen pro-fán célra. Különösen bántó, hogy a na-gyobb sírfedő lapokat egy darabban hasz-nálják fel a gyalogjárók kövezésére s még arra sincs gondjuk, hogy a felírás belülré kerüljön, sőt a látszat amellettt szól, hogy éppen a vallásos jellegű felírásokat kö-vetkezetesen felülré fordítják, így akarva rákényszeríteni a lakosságot, hogy fizikai értelemben is lábbal tapossa a vallásos szövegeket. A lakosság részéről több iz-ben hangzott már fel tiltakozás ezen ke-gyeletsértő eljárás ellen, de persze ered-mény nélkül.

Hogyan használja a szovjet a rádiót? Hogy a szovjet minden idők legkittünőbb propagandaeszközét, a rádiót felhasználja a saját eszméinek terjesztésére, azt mindenki természetesen találja, hogy azonban aránylag rövid idő alatt ennyire széleskörű propagandaeszközzé tudja tenni, az még azokat is meglepi, akik ismerik a »sötétség fiai« okosságát. A rádió révén nemcsak a hozzáférhetetlen pusztai muzsikához, nemcsak Ázsia népeinek millióihoz ér el a szovjet szava, de újabban már Németországban is sok hallgatója van a moszkvai nagy leadó németnyelvű előadásainak. A »Kölnische Volkszeitung« értesítése szerint Keletnémetország bányavidékén és nagy ipartelepein már közös hallgatótermek is épülnek — persze orosz pénzen — azok számára, akiknek nincs külön rádiójuk. Úgyes fogása a szovjetnek, hogy túlnyomóan nők számára kontemplált előadásaival elsősorban az asszonyokat akarja megfogni, jól tudva, hogy őrajtuk keresztül könnyű lesz a férfiakhoz is hozzáférközni. Népjogi szempontból ugyan óvást lehetne emelni a szovjet-eszmék ilyfajta kéretlen vendégszerplése ellen, Németország azonban egyelőre mélyen hallgat.

Hogyan született meg Spanyolország legvirágzóbb jótékonyasági intézménye? Az isteni Gondviselés akkor és ott állít a világba apostolokat, ahol és amikor azokra éppen szükség van. Spanyolországban, ahol a legutóbbi időkig nem volt kötelező az iskolai vallásoktatás, különösen a nagyobb városokban olyan züllésre hajló proletáriátus nevelődött, amely hijjával lévén a legrititívebb vallási ismereteknek is, fogékony médiuma lett a vallássalenes izgatásoknak. Ennek a testileg-lelkileg elhanyagolt, keserű lelkű proletáriátusnak egy mélyen vallásos lelkű spanyol úrilány, Dolores Sopena lett az apostola, aki angali lelkületével, fáradhatatlan buzgalmával úttörője lett Spanyolország legjelentősebb szociálkaritatív mozgalmának. Dolores Sopena, mint magasrangú állami tiszt-

viselő leánya látta meg a napvilágot. Már kis korában szerette a szegényeket s hűséges kísérője lett édesanyjának szegénylátogató körútján. Mint fiatal leány, nagy előszeretettel látogatta a női foglyokat. Tulajdonkép ez a munka vetette meg későbbi nagy művének az alapját. Egy női fogoly ugyanis kiszabadulása után keserves sírással búcsúzott tőle s kicsikarta azt az ígérletét, hogy eljön hozzá s meglátogatja a főváros rosszhírű negyedében, a »bűnösök negyedében« nevezett külvárosban fekvő lakásán. Akkoriban hallatlan dolog volt az, hogy egy fiatal leány betegye lábát abba a városrészbe, amely nem ok nélkül kapta kevéssé megtisztelő melléknevét; de Dolores megkapta szüleitől az engedélyt a látogatásra, amely kiinduló pontja lett egy sok éven át tartó, eredményekben gazdag munkásságnak. Dolores Sopena mindennapos látogatója lett a szegénység, az erkölcsi fertő tanyájának s barátnője, Julia Punget társaságában végigjárta, ápolta a betegeket, tanította a tudatlanokat, segített az asszonyoknak házimunkáik elvégzésében s jóbarátja, tanácsadója lett a családoknak. Hogy a két fiatal leánynak az ismerősök részéről orrfintorgató rosszalásban, pártfogoltjaik részéről pedig nem egyszer durva támadásokban, gyanakvó rossz indulatban volt részük, az természetes. Különösen a férfiak nézték kancsal szemmel a fiatal hölgyek látogatásait, de közvetlen, kedves modoruk, jóságos önfeláldozásuk csakhamar megnyerte a legrenitensebb szíveket is és nem is nagyon hosszú idő múlva a »bűnösök tanyája« helyett »Jézus szent Szívének otthona« nevet érdemelte ki az eddig olyan hírhedt külváros. Dolores Sopena rejtett apostolkodása sokkal feltünőbb eredményeket ért el. Ma már alig van városa Spanyolorzágnak, ahol helyi szervezetei ne volnának Dolores Sopena intézményének, mely »Jézus legszentebb Szíve és Loyolai Szent Ignác műve« néven a spanyol katolicizmusnak az egész országra kiterjedő legerősebb szervezete.

A munkavédelem szelleme

A nemzeti munkát biztosító munkavédelem egész működését, egészséges, becsületes jószellem hatja át. Mindenkit a konstruktív munka szeretete telít meg ebben a szervezetben, mert itt mindenki érzi és tudja, hogy a közösségnek mivel tartozik, de azt is tudja minden egyes, hogy a közösség védelme nélkül az egyéni érdekek megsemmisültek.

Vidám arccal, tiszta lélekkel állunk itt együtt, hiszen a latin mondás szerint: *Salus patriae suprem lex*, a haza boldogsága mindnyájunk legszentebb ügye. Hevít bennünket az

I. Isten és arra épített hitünk, vallásunk védelme,

II. a társadalmi

III. a hazafiú: kötelességek egész láncolata.

A jó Isten és a vallás védelmét, azok szeretetét külön hitbuzgalmi és egyházvédelmi szervezetek veszik körül. A munkavédelem tagjai ezekben is tevékenykednek, ott is vezető tényezők. Amikor azonban a haza sorsa foglalkoztat bennünket, akkor a közös vallásosságunkat, egyházunk iránti hűségünket nem szabad elhomályosítanunk és nem szabad szétdarabolódnunk. Minden munkavédelmi tag Isten nevével köszöntön! Szüntessük meg a nemzetközi köszöntéseket és elkészítéseket. A munkavédelem tagjai tudják, hogy Isten a végső ok, aki teremtett bennünket, hogy Erte éljünk és halálunk után Benne éljünk. Nem káromolja tehát a munkát védő nemzeti munkás Istent, nem említi eskü alatt ok nélkül a nevét, hanem csak akkor, ha hozzá fohászkodik. Ezért megtelik e szervezetben a hála, az irgalom, a könyörület nemes érzéseivel a szív.

A társadalmi morálja szervezetünknek ebből a vallásosságból épül ki. Aki a közösségben a köd miatt nem téved el és tudja, hogy a közösség nem azért van, hogy azt pusztíthatjuk, hanem azért, mert kötelességeink vannak felebarátainkkal szemben, az az egyén, a testvériességet nemcsak kiabálja, hanem védi és oltalmazza is. De az ilyen egyén igazságos is a társadalom apraja-nagyja és minden rétegével szemben. Ne bánts a másét, a magadét ne engedd! A köztulajdonok, a közüzemek csak anynyiban a mieink, amennyiben a mi egyéni életszükségleteink, életrendünk abból részt követelhetnek. Csak a türelmetlenek, az ideges betegek akarnak minduntalan rácor hanni a köztulajdonok és közüzemekre. A munkavédelem nemes szelleme az, hogy türelmesek legyünk a társadalom sokszor tűrhetetlen kinövéseivel szemben is. A társadalmi morálból a kölcsönös, az egymás iránti kötelességek érzését vigyük főképen a nemzeti munkavédelem szervezetébe. Minden ember tudja, hogy az emberi élet megbecsülése a társadalmi rend alapja. A munkavédelem hivatása, hogy az emberi életet védelmezze, amikor kivonul a védelem a szabotázs, az önkény ellen, a közösség oltalmára. Az egyéni szabadság megcsúfolása a sztrájk és az uccai felvonulás, mert a legnagyobb tömegre, az egész közösségre akarják akaratukat ráerőszakolni a sztrájkoló rombolók. A munkavédelem szelleméhez tartozik az is, hogy megvédjük a tulajdonjogot, mert azt más szerezte és nem mi. Jogosnak ismerjük el, hogy a tulajdon apáról-fiúra száll, mert negatív irányban épen ilyen erájú a kötelességünk is, a munka, a keresetképtelen felmenő-, lemenő-, avagy oldalági rokonnal szemben. És a legszentebb ebben a szellemben az, hogy hűséges becsülettel valljuk ezeket, hogy hűséggel álljuk a küzdelmet is, ha kell. Nem azért álljuk a sarat, mert esküt tettünk erre, hanem már azért is, mert a munkavédelemben az adott szónak megvan a szentsége és a fent felsorolt tulajdonok oly szellemet teremtettek, hogy az ígértünk,

az adott szavunk után a jó Isten nevével nem is kellene nekünk szavainkat megpecsételnünk. Az önfeláldozásig tartjuk a védelem terén a szavunkat, mert át és át-érezzük azt, hogy esetleges szőszegésünk, illetve hűtlenségünk ártatlanok: öregek, betegek, gyermekek stb. feláldozását eredményezheti.

A vallásosság és a társadalmi morálban kifejtett munkavédelmi szellem megvilágítja a szervezetünk hazafias feladatait.

Miért élünk mi vallásos, Isten és embernek tetsző erkölcsös életet, miért oltalmazuk a társadalom fundamentumait képező erkölcsi elveket? Mert a magyar hazánkat óhajtjuk ezekkel a javakkal erőssé, naggyá tenni!

A hazafiúi morálnak alphája az engedelmesség: törvény és közhatóságnak legyünk engedelmes polgárai. Iskolában, közéletben: mindenütt a feltétlen engedelmeséget, ennek szükségességét és hasznát tanítsuk. Az engedelmeskedni tudó egyén a leghasznosabb tagja a munkavédelemnek, mert egy védekezési területben nem a parancs osztogatás erélye, hanem a parancs végrehajtásának a módja és foka a fontos.

A munkavédelem tulajdonképpen a nemzeti tulajdon védelme. Mi sem természetesebb, minthogy a védelmet biztosító szervet: katonaság, csendőrség, rendőrség stb. feltétlen tisztelettel megbecsüljük. Egy nemzet addig erős, addig rendelkezik külső és belső tekintéllyel, míg ezen országos szervei megbecsülésben részesülnek. Ahol a csöcselék rárohan a közbiztonsági szervekre, ahol magántulajdon pusztításával hatalmi tébolyba sodródik a tömeg, ott a megbecsült szervezetnek van lelki, erkölcsi

„A Boon kakaó

és csokoládé

igazán jó.”

erejük olyan fellépéshez, melyet a hatalom és nem az indulat kormányoz. A budapesti f. évi szeptember hó 1-i utcai tüntetésnél frappáns bizonyosságot tett lelki, morális fölényéről a m. kir. államrendőrség: Ezt pedig azért tudta így végezni, mert ujságban, a nagyközönség és a felettes felsőbbbség részéről megbecsülő elismerésekben volt része. A nagyközönség ugyan akadályozza munkájában a karhatalmat, jobb volna, hazafiasabb volna a tüntetőket magukra hagyni, de ha már ott van a nagyközönség, akkor becsülje, támogassa a nemzeti munkavédelem szellemében a karhatalmat.

A hazafiúi morál körébe tartozik, ha a munkavédelem az adófizetés kötelezettségének nagy fontosságára hívja fel a közönség lelkiismeretét. Ahova rendesen, pontosan fizetünk, onnan rendes, pontos visszatérítésre lehet számítani. A beszolgáltatott adógarasok a nemzeti jólétet mozdítják elő, ellenkező esetben a nemzeti nyomor, a munkahiány, pénzhiány jön.

Még arra mutatunk rá befejezésül, hogy a szavazásoknál a lelkiismeretesség nélkülözhetetlen. A munkavédelem a lelkiismeretes szavazással eldöntött határozatoknál nem sok teendőre talál. Ezen morális tanulságok nemcsak a munkavédelem szellemét világítják meg, hanem egyuttal tanulság is a számunkra, hogy a sok ezer köteelsség között és mellett milyenek is legyünk a vallási, társadalmi és a hazafiúi morál tekintetében.

Fejős Ferenc

takaréktűzhely gyára

Szeged, VI., Szentháromság-u. 46.

tűzhelyspecialista s az újrendszerű törvényileg védett VULKÁN takaréktűzhelyek készítője

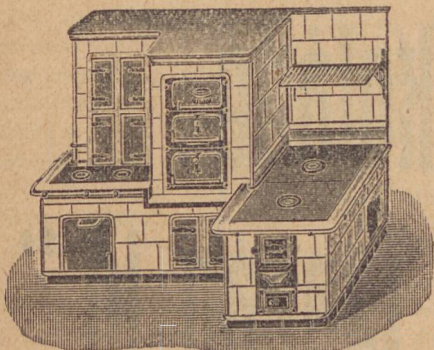
Tűzhelyvásárlók figyelmébe!

Ertesitem a nagyérdemű

közönséget, hogy mielőtt tűzhelyszükségletét beszerezné tekintse meg vételkényszer nélkül a Fejős-féle törv. védett Vulkán tűzhelyeimet.

Fehér és minden színű majolika és zománcozott tűzhelyek minden mértékben és kivitelben kapható. Kérem a tűzhelyvásárló közönséget, hogy saját érdekében figyeljen a Fejős névre, mely minden tűzhelyen felvan tüntetve.

Palg. isk. végzett fiut tanulónak veszesz.

Modern tűzhelyberendezések, intézetek, kó-házak, szállodák stb. részére.

Kérem mintaraktáram megtekintését

minden kéményt megjavít